

OBČASNÍK

JAMU

JANÁČKOVA AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V BRNĚ

2014/III-2015/I

Všechno nejlepší, Leoši Janáčku!

Nemůže to být ani jinak. Úvod tohoto Občasníku musí být vyhrazen 160. narozeninám patrona Janáčkovy akademie múzických umění v Brně. Abychom si nejrůznějšími způsoby připomněli jedno z nejvýznamnějších kulturních výročí roku, najdete v tomto čísle Janáčkův text *Moje město*, přetiskujeme také několik vzácných archivních fotografií, dále postřehy vedení akademie a fakult k osobě mimořádného skladatele, svérázný text z pera Miloše Štědrone, zasvěceného znalce Janáčkovy díla, a rozsáhlou anketu se studenty JAMU, která výmluvně napoví, jak dnešní mladí lidé vidí tuto mimořádnou osobnost. O názory i zcela protichůdné není nouze.

V tomto dvojčísle však najdete mnohem více poutavých textů. Občasník chce být i fórem pro možné diskuze o všem, co se na JAMU děje, a je vždy otevřený různým názorům zevnitř školy. Příkladem mohou být polemicky vyznívajících články dvou pedagogů a činovníků školy. Nebojte

se položit na papír vše, co se vám líbí či nikoliv, a poslat na adresu z tiráže. Jiným pohledem na chod školy je zase text výmluvně nazvaný *Senátorův rok*. Dívat na školu se dá z nejrůznějších úhlů. Studentka operního zpěvu a finišující student činoherní režie se zamýšlí nad svým studiem i tím, co je čeká ve tvrdé životní realitě. Tu okusili při svérázném putování také studenti Divadelní fakulty, když se vydali hrát divadlo do východního Turecka a na místa, kde žádné herce dosud neviděli. Recenzí se vrátíme k poslední knize významného a v tomto roce zesnulého profesora JAMU Bořivoje Srby. Několik článků přibližuje pozoruhodné konference, které se na obou fakultách odehrály. A je toho skutečně víc. Zajímavé počtení.

Luboš Mareček

vnitř čísla:

Co znamená jubilující Leoš Janáček pro vedení JAMU a co pro studenty brněnské akademie?

Moje město – Leoš Janáček

Miloš Štědroň – Janáček alias Jamáček

Polemika dvou generací

Senátorův rok – Petr Francán

Vzpomínka na Jana Kapra na Hudební fakultě

MSLJ ovládly flétny a klarinetu

Recenze knihy *Prozření Genesiovo*

Mezinárodní konference o analýze divadla

Premiéra nového muzikálu v Divadle na Orlí

How to play Verdi?

Mimořádné příležitosti pro studenty varhanního oboru JAMU

Divadelní kočování po východním Turecku

Novinky U3V na DIFA JAMU pro rok 2015

Série workshopů *Kostým v umění*

Čtyři zastavení s Milošem Kročilem

Má první janáčkovská role

Leoš Janáček po celý život usiloval o vybudování uměleckého školství v Brně. Už z roku 1885 je doložen jeho výrok „tane nám na mysli hudební akademie“, která znamenala v jeho představách spojení umění hudebního s divadelním. Za jeho života však k uskutečnění této ideje nedošlo, přestože Janáček k ní směřoval nejprve založením varhanní školy (1881) a posléze konzervatoře (1919). Vědoma si těchto skutečností, si Akademie múzických umění v Brně hned v roce svého založení – 1947 – vzala Janáčkovu jméno do svého štítu.

Anketa se studenty JAMU

Studujete na umělecké akademii, která nese jméno Leoše Janáčka. Co pro vás dnes toto jméno či tato osobnost, od jejíhož narození uplynulo 160 let, znamená?

Anežka Vargová

Flétna, 3. ročník

Leoše Janáčka jsem vždy považovala za naprosto výjimečnou osobnost, teprve nedávno jsem však konečně měla možnost některá

jeho díla hrát (například krásnou rapsodii pro orchestr Taras Bulba nebo Sinfoniettu). S touto zkušeností, která je pro mě ještě větším zážitkem než „jen“ poslech jeho skladeb, ve mně vzrostl obdiv k němu ještě více. Jsem velice pyšná na to, že studuji na akademii, která nese právě jeho jméno.

Tereza Koudelová

Divadelní manažerství, magisterské navazující studium, 2. ročník

Před nástupem na JAMU byl pro mne Janáček skladatelem, o kterém se na školách prostě učí.

Teď mám jeho jméno spojeno především s výlety a příjemnými zážitky. Se spolužáky totiž občas podnikáme tematické výlety Po stopách Leoše. Takže jsme navštívili Hukvaldy (rodné město Janáčka), údolí lišky Bystroušky v Bílovicích nad Svitavou a další. Všude bylo pěkně.

Martin Adámek

Klarinet, 1. ročník

Napriek tomu, že Leoš Janáček nezanechal vo svojej tvorbe žiadne skladby pre klarinet – nedávno vyšla len úprava husľovej sonáty (arr.

Shirley Brill), jeho tvorba je mi veľmi blízka. Svoju jedinečnou hudobnou rečou sa nezmazateľne zapísal do dejín hudby; jeho tvorba, najmä námety opier, v ktorých okrem iného obhaja aj hlboký, duchovný cit medzi mužom a ženou, sú aktuálne aj dnes a dlho ešte budú. Z jeho diel mi je však najbližšia inštrumentálna, najmä klavírna tvorba, nakoľko vedenie vokálnej linky v jeho operách „nehladí moje umelecké cítenie“. To je však len môj subjektívny postoj. Veľmi si však ctím účasť a víťazstvo na medzinárodnej súťaži a štúdium na škole, ktorá nesie jeho meno.

Nacházet cestu k Janáčkovu

Leoš Janáček na vývěsním štítě JAMU by měl být motivací pro všechny naše studenty a přál bych si, aby každý z nich si

Bez Janáčka se v Brně neobejdeme

Leoš Janáček je naprosto mimořádná osobnost, jejíž význam u nás i ve světě stále stoupá. Pro Brno je mimořádný už jen tím, že zde od svých jedenácti let žil a že zásadním způsobem ovlivňoval brněnskou hudební kulturu – jako skladatel i jako interpret (klavírista a sbormistr), kritik i redaktor (vydával Hudební listy) a jako pedagog na varhanické škole, která se po roce 1918 stala konzervatoří. Když Janáček vytvářel osnovy výuky na varhanické škole, směřoval zcela jasně k typu vysokého uměleckého školství. Toho

Leoš Janáček se členy Klubu moravských skladatelů na zahrádce před domkem.

Stojící zleva: Vilém Petřelka, Dr. Josef Löwenbach, Dr. Ludvík Kundera, Václav Kaprál, Břetislav Bakala, Jaroslav Kvapil. Sedící zleva: František Neumann, Lj, Jan Kunc; v okně Zdeňka Janáčková. Datum vzniku fotografie: 1922. Autor fotografie neurčen.

z Janáčka odnesl do svého uměleckého života malý kousek. Malý kousek víry v to co dělá, a urputnosti, se kterou za svým cílem jde, ale i sebekritičnosti a pokory, bez které se poctivé umění dělat nedá. Přál bych si, aby studenti znali jeho pohnutý život i jeho dílo a pomáhali je šířit zejména u nás, protože v cizině to jde jaksi samo, kdežto v české kotlině jsme Janáčkovu ještě hodně dlužni. V tom vidím i jeden z úkolů JAMU – využít veškerého lidského i materiálního potenciálu školy a učít hudebníky i divadelníky – naše, ale i zahraniční – nacházet svoji cestu k Janáčkovu. Budou to právě oni, kdo dál bude šířit jeho velké umění dalším generacím.

Ivo Medek, rektor JAMU

se bohužel nedožil, vysoká škola toho typu, o nějž usiloval, vznikla až po 2. světové válce. Dnes je Janáčkovu akademie múzických umění v Brně všeobecně respektovanou školou, která nikdy nezapomíná na osobnost, jejíž jméno nese ve štítu.

Už dvacet let pořádáme na JAMU Janáčkovu soutěž, o níž je velký zájem. Letos se konala v oborech hra na flétnu a hra na klarinet. Zúčastnilo se jí 140 kandidátů ze 40 zemí celého světa a velmi mne potěšilo, že mezi jejími vítězi a laureáty byli i naši studenti Anežka Vargová, Lukáš Dittrich a Martin Adámek. Chtěl bych připomenout i fakt, že HF JAMU aktivně spolupracuje s festivalem Janáček Brno, na němž letos uvedla Janáčkovu operu Příhody lišky Bystroušky. A zda je Janáčkovu věnována dostatečná pozornost? Myslím, že určitě – bez Janáčka se v Brně neobejde téměř žádná akce, Janáček k Brnu prostě patří. Jen mu v Brně chybí – a to bohužel velmi podstatně – koncertní sál, kde by se jeho monumentální orchestrální a orchestrálně-vokální skladby typu Glagolské mše mohly hrát.

Jindřich Petráš, děkan HF JAMU

Bytostný divadelník s velkými vizemi přesahujícími jeho současnost

Vždy jsem si považoval za čest, že mohu působit na škole, která nese jméno vynikajícího a celosvětově proslulého hudebního skladatele Leoše Janáčka, jehož hudba dodnes okouzluje vnímavé posluchače všech generací. Jestliže je naše akademie složena ze dvou fakult, hudební a divadelní, má to svůj hluboký smysl právě v odkazu Leoše Janáčka, který byl výsostným experimentátorem a prokazatelně také bytostným divadelníkem s velkými vizemi přesahujícími jeho současnost. Dokázal rozpoznat velký divadelní potenciál křehkého textu *Liška Bystrouška*, plného laskavých metafor i čirého člověčenství Rudolfa Těsnohlídka. Neomylně sáhnul po strhujícím dramatu Gabriely Preissové *Jenůfa* a přetavil je do fascinující opery *Její pastorkyňa*. Stejně razantně s velkou divadelní intuící hudebně zvětčil *Věc Makropulos* Karla Čapka. Není pochyb, že tato tři díla vstoupila díky Janáčkovu hudebnímu i divadelnímu uchopení do světového kulturního dědictví. Důkazem Janáčkovu vizionářství jsou mnohačetné inscenace těchto děl ve světových operních domech zvukných jmen. Řada znamenitých současných inscenací jednoznačně hovoří o skutečnosti, že geniální Janáčkovu hudba ve spojení s jeho mimořádnou divadelní intuící, kterou

jsou prodchnuta všechna jeho operní díla (a kterou lze vystopovat i v jeho ryze hudební tvorbě), budou i v budoucnosti provokovat tvůrce k novým a neotřelým interpretacím.

Nakonec si dovoluji jedno krátké osobní pozastavení. Literární autor *Lišky Bystroušky* Rudolf Těsnohlídek důležitou část života prožil v Bílovicích nad Svitavou. Svůj život tu také prožil můj dědeček, který se s Těsnohlídkem znal. Narodil se tam i můj tatínek, který je od letošního května také v Bílovicích pochován. Sám jsem tam strávil velkou část svého dětství a v bílovických lesích jsem párkrát spatřil lišku. Každá z nich musela být, jak dodnes pevně věřím, potomek *Bystroušky*. A od těch klukovských let pro mne Leoš Janáček není „pouhý“ světový autor, ale někdo velmi blízký, od nás z Bílovic.

Zbyněk Srba, děkan DIFA JAMU

Anketa se studenty JAMU

Michaela Bóková
Hudební manažerství,
2. ročník

Jméno Leoše Janáčka protíná celý můj život, a to nejen kvůli po něm pojmenovaným institucím, které navštěvuji. Zejména jeho hudba protkaná moravskými inspiracemi mě stále utvrzuje o krásě zdejšího folkloru a o tom, jak moc inklinuji ke svému rodnému kraji. Jsem patřičně hrdá na to, že mohu říci, že žiji v zemi, po které chodil světový umělec, jenž je pro své novátorství, hudební jazyk a svou osobnost tak významný.

Martin Frýbort
Žpěv, 3. ročník

Leoš Janáček je pro mě především autor oper s velmi opravdovými a niternými náměty. Spolu s hudbou, kde svou instrumentací dokáže vykouzlit až neskutečné barvy orchestru, vytváří opery, které jsou vždy velice emočně silné. V libretech se příliš neohlíží na diváka. Nevysvětluje okolnosti děje, ale dává si záležet na autentičnosti dialogů. Právě proto jsou jeho díla nadčasová a trvalá nejen díky skvělé hudbě, ale i příběhům, jež zpracovává. Nevím, do jaké míry má na mě vliv moravský

— Známé operní dílo *Příhody lišky Bystroušky* nastudovala Komorní opera Hudební fakulty brněnské JAMU. Jednu z nejmelodičtějších oper Leoše Janáčka uvedli studenti v premiéře v sobotu 22. listopadu v Divadle na Orli. Představení bylo součástí Mezinárodního festivalu Janáček Brno 2014 stejně jako i druhé uvedení nové inscenace režiséra Davida Kříže.

— Leoš Janáček před svým domkem. Datum vzniku fotografie: 1928. Autor fotografie: Fränze Grubnerová, Brno (dle sdělení PhDr. Evy Drlíkové a vzpomínek Oldřicha Nového však fotografovala Janáčka její spolupracovnice Alice Valentová). Velikost fotografie: 215 x 170 mm.

Janáček alias Jamáček

V krátké úvaze na téma JANÁČEK A JAMU nabízím několik tezí:

1. Především je třeba konstatovat, že Janáček toužil vždy po vysokoškolském a uměleckém vzdělání.

2. Kdyby v Brně v jeho době existovalo, nemohl by ho pominout a určitě by byl zaníceným univerzitánem nebo akademikem umělecké vysoké školy. K tomu směřuje jeho veškerá vzdělávací aktivita 70. a 80. let XIX. století, která jsou jeho tovaryšskými a učednickými léty, parafrázujeme-li Goethova hrdinu.

3. I když v Janáčkově době v Brně univerzita ještě nebyla a politický zápas o druhou českou univerzitu teprve začínal, přece jen Janáček – a to již v poměrně útlém mládí – přišel do styku s něčím, co mohlo univerzitu plně nahradit.

4. Byl to starobrněnský augustiniánský klášter, uvnitř kterého se nacházela fundace, v níž se mladý Janáček školil, dorůstal a získával veliké praktické i teoretické zkušenosti.

5. Bez nadsázky lze tento výjimečný klášter, samostatný a nepodřízený pravomoci v Mozartově době nově vzniklé diecéze, označit za vynikající centrum vědy a jeho tehdejší představitele za badatele a osobnosti evropské úrovně.

Na Janáčka měl v té době asi největší vliv Pavel Křížkovský, přítel jeho otce a současně do jisté míry umělecký vzor. V jeho případě si patrně mladý Janáček uvědomil, jak služba liturgické hudbě omezuje a limituje tento velký talent, a rozhodl se pro jinou orientaci.

6. Velké vědecké osobnosti augustiniánského řádu měly na Janáčka zřejmě jen nepřímý vliv – mohl zpozvzdálí sledovat vědce, jako byli Cyril Napp, Gregor Mendel a František Tomáš Bratranek. Škoda, že tehdy neznal Bratrankovy dnes docenované studie a knihy o moravské lidové písni, ale i jeho srovnávací postupy při studiu české, polské a německé literatury. Určitě by to na něj zapůsobilo.

7. Klášter jako sociální prostředí fundatistům dával postavení na samotném dně sociální hierarchie. Fundatista-modráček, nositel této uniformy, byl jen o málo výše než řadový voják nebo vězeň. Proto byl pro Janáčka především uměleckým a lidským vzorem Antonín Dvořák, někdo, kdo se dokázal vlastním nadáním a pílí i houževnatostí povznést k vyšším české

společnosti. Tento úspěch musel Janáčka fascinovat a dlouhodobě motivovat.

8. Poněkud jednostranně se líčí vliv moravské a slovenské lidové písne na Janáčka. Byl zcela zásadní a rozhodující, ale asi trochu jinak, než se obvykle traduje. Janáček přijal toto poslání a dobrovolně a se vši vervou se stal „folkloristou na plný úvazek“ – už bez romantických iluzí a s vědomím každodennosti folklóru, jeho rubu a zejména s plným studiem prostředí, sociálních dějin a hlavně bez snahy cokoli „vylepšovat“. Tato skoro desíletá intenzivní činnost Janáčka doslova uzavřela do ochranného pouzdra, výrazně změnila jeho rukopis, který se stal rychlým a okamžitě zachycujícím a předznamenal jeho montážní ráz a práci ve vrstvách. Jeho mnohem mladší soupeřníci ztratili elán a Janáček, do čtyřicítky regionální, byť pozoruhodný zjev, se na prahu padesátky zvedl k nové a plně originální kompoziční aktivitě. Je to nový Janáček po Amarovi a Pastorkyni, někdo úplně jiný...

9. To ovšem předpokládalo i novou koncentraci na skladbu jako hlavní smysl existence. Janáček po ztrátě obou dětí už není oním univerzálním kulturním činitelem, který provozuje tolik aktivit. Mnohé sice zůstane, ale stáhne se do reliktu a skladba se stane hlavní náplní života.

10. Poněkud se přeceňuje podíl erotiky na Janáčkově tvůrčí extázi. Stručně to lze vyjádřit asi takto: po mládí, kdy se po osvobození z klášterního prostředí uvolnila naplno Janáčková emocionalita, a po kariéře mladého muže z nejhudšího prostředí, který se postupně etabloval s pomocí starších žen (model Juliána Sorela, u nás pak třeba Františka Palackého), přišlo období až monogamní vazby do jediného idolu, do kterého si Janáček promítá všechny ženské hrdinky. Kamila Stoesslová se tak stane po roce 1917 postupně symbolem všech ženských hrdinek – navíc je to láska vzdálená a nekonzumovaná nebo jen výjimečně konzumovaná až někdy v roce 1927 nebo 1928.

11. Stylově je nejpodivuhodnější na Janáčkově trojí geniální instinkt – folklór ho přivedl velmi brzy k verismu rustikálního typu a odtud k dalším dvěma polohám verismu: borghese a exotico. Současně ho vedla exprese a studium intonace řeči, deklamace k nápěvkům mluvy a později k expresivitě, dovršené sociálním impulzem bezručovských básní k úzké vrstvě evropsky ojedinělého expresionismu před první světovou válkou. To vše mohlo

— Prof. Miloš Štědroň s bustou Leoše Janáčka. —

zapůsobit na další podněty expresionismu v posledních operách. A impresionismus? Snaha zachovat co nejvíce z barevnosti, témbrovosti i syrovosti folklóru usměrňovala Janáčkovu pro tehdejší dobu zcela zvláštní instrumentaci a jeho nápěvky mluvy se od 90. let XIX. století stávaly současně segmenty plnými krajních poloh, a tedy projevy jakéhosi expresionismu sui generis. Ale formou byly nápěvky současně ojedinělými v českém i evropském prostředí naturalistickými impresemi. Nabízí se srovnání s minutovými romány Petera Altenberga s „vědeckým komentářem a iluzí jakési intonační autenticity“, která se teprve v naší době – zásluhou Milana Kundery – stěhuje definitivně ze sféry vědeckého poznání k uměleckému projevu. Toto těžko chápala generace současníků a žáků, ostatně zcela v souladu se známou pravdou, že si rozumí nikoliv otcové a synové, ale dědové a vnuci. A tak Janáček našel své vykladače a jakési následovníky až ve třetí generaci – na JAMU to byli především Miloslav Ištvan, Ctirad Kohoutek a Alois Piňos.

12. Kdysi jsme v divadle Husa na provázku uvažovali o musicalu na téma Janáček. Jaroslav Střítecký tehdy připadl na znamenitý název, který by se ovšem nsnadno překládal do němčiny, angličtiny, ruštiny, francouzštiny či italské a španělštiny. Posuďte sami: JANÁČEK – DIVOKÝ PANÁČEK.

13. Snad to vše a spojení se třemi janáčkovskými pokračovateli na JAMU opravňuje i k tomu, aby se občas – na půdě JAMU – říkalo v mimořádných chvílích i JAMÁČEK...

Miloš Štědroň,
hudební skladatel, vědec a pedagog

Leoš Janáček: Moje město

Bylo to roku 1866.
Od sv. Anny, nemocnice na Pekařské ulici, do Králové kláštera bylo pochůzky sem a tam. Řádila cholera, pohřbů mnoho a my zpěváci při nich.
Klášteří náměstí se plnilo Prušáky. Jako černé roje kdyby tam padaly.
A včera tu ještě byli „naši“. Utíkali.
Strouha mlýnská od brány klášterní – v přilehlém stavení bydlíval tehdy Vincenc Brandl – lenivě a špinavě tekla a vbíhala pod můstek.
Z Pekařské šlo se po můstku na Křížovou. U můstku kříž.
Vozatajstvo zběsile ujíždělo a tu v náhlé zákrutě smýkl sebou a převrhl se vůz. Měchy vylitly a z roztržených se sypala káva. Úzký průsmyk zatarasen!
Té vřavy jsem byl svědkem.
Proti sv. Anně krčil se malý domek. V prvním poschodí měl jediné okno; v přízemí po schůdkách šlo se do krámků našeho ševce.

— Tablů účinkujících v Janáčkově opeře —
Počátek románu (tabló vyrobil J. L. Šichan, Brno).
1. řada: Bohumil Pták (Adolf), Otto Hašek (hrabě Halužanský), Anna Kratochvílová (Irma);
2. řada: Marcel Fedyczkowski (Mudroch), LJ, Karel Purkrábek (Tonek); 3. řada: Eduard Aschenbrenner (Jurásek), Marie Wollnerová (Poluška), Marie Pištěková st. (Jurásková).
Velikost tablů: 355 x 295 mm.

Ach, bručal to byl k neuvěření.
„A to spravovat? Opatky pryč, svršky jako křídla, neměly se již čeho držet!“
Za nemocnicí škola na „Lakerwiese“ a za ní juchtovinou páchnoucí koželužna.
Až sem jsme se v městě vyznali. Dále byli bychom už zabloudili.
Klučíkem už dospělejším, chodíval jsem do „hodin“ houslových a klavírních až na Hutterův rybník.
Rybník? Močál a smetiště a podél něho dlouhé kaštanové stromořadí. Za ním v osamělém domě bydlela virtuoska Viléma Norman-Nerudová, moje učitelka.
A lužáneckých sadů jak by pro mne nebylo.
A do Černých Polí? Tam byla úzkost dělnická.
Bylo tehdy město neveliké.
Na okrajině byly již městský hřbitov i hřbitov sv. Václava, „starý“; i zábrdovický kostel i nemocnice Milosrdných.
Alžbětinky byly již na samotě.
Do Pisárek a na Žlutý kopec chodilo se jako na výlet.
Člověk stačil schodit celé město.
Napříč jím, od „dlouhého“ mostu, přes Svatku na Vídeňku se klenul, skrz nádvoří Ypsilantiho, přezdívali tak domu, na jehož bráně vytesán v kameni Turek se zkříženýma nohama, podél koželužny vzhůru k hadí studánce pod Františkovem, do ponuré a tmavé světnice jako sklep v čísle 7 Starobrněnské ulice běhal jsem den co den, když jsem již držel varhanickou školu.
Sběhat jak sběhat, ale zamilovat si to tehdejší město?
A tu jednou zřel jsem město v zázračné přeměně.
Zmizel ve mně rozpor k ponuré radnici, nenávisť ke kopci, v jehož útrobách řvalo kdysi tolik bolestí, zmizel odpor k ulici a co se v ní hemžilo.
Nad městem vykouzlena zář svobody, znovuzrození 28. října 1918!

Vzhlížel jsem se v něm, patřil jsem jemu.
A třesk vítězných trubek, svatý klid zalehlého v Úvozu Králové kláštera,
noční stíny a dech zelené hory pa vidění jistého rozmachu a velikosti města rodil se v mé sinfoniettě z toho poznání,
z mého města Brna!
(z brněnskému číslu Prager Presse) L.n., roč. XXXV, č. 648, 24. XII. 1927.

Anketa se studenty JAMU

původ a blízkost folklóru, který je v jeho dílech zcela zřejmý, ale Leoš Janáček je pro mě opravdu jedním z top světových autorů.

Šimon Peták

Divadelní dramaturgie, magisterské navazující studium, 1. ročník

Co mi dodává sil a kuráže, je Janáčková vytrvalost na cestě za jedinečným uměleckým výrazem. To, jak se dokázal při skládání pouštět do nejistoty, do neznáma, místo aby se spolehl a zabydlel ve známých nebo módních postupech. Na jeho muziku sice nemám dost trénované ucho a vážná hudba obecně mě asi teprve čeká, ale z Janáčkových skladeb, které jsem slyšel, na mě dýchá něco nesmírně opravdového.

Marie Hujerová

Housle, 2. ročník

Leoš Janáček je mi osobně blízký tím, že stejně jako on pocházím ze severní Moravy, což je oblast bohatá na folklórní hudební tradici.
Z lidové hudby tohoto kraje vychází nezvyklá melodika příznačná pro Janáčkovu tvorbu. Jsem hrdá, že právě lidové nápěvy moravských regionů skladatel originálním způsobem zpracoval ve svých dílech, a tak je přiblížil celému světu.

David Kříž

Operní režie, magisterské navazující studium, 2. ročník

Leoš Janáček – dříve osobnost, které jsem se obával, kompoziční styl, kterému jsem nerozuměl. Po práci na režijní asistenci u opery Její pastorkyňa, scénickém uvedení Říkadela, dechovém sextetu Mládí a letošní premiéře Příhod lišky Bystroušky – v rámci Hudební fakulty JAMU – naopak osobnost, které se nebojím, kompoziční styl, který lahodí uchu a neustále překvapuje. Jeho dílo potvrzuje, že můžete jít ve své práci a poslání ještě dál, hlouběji, nově, jinak... Je jednou z nejprestižnějších hudebních značek! Leoš Janáček je prostě...
LEOŠ JANÁČEK!

Aneta Ručková

Zpěv, 3. ročník

Leoš Janáček mě pomyslně provází od mých patnácti let, kdy jsem nastoupila na Janáčkovu konzervatoř a gymnázium v Ostravě, ale v operní tvorbě se s ním setkávám až nyní, kdy zpívám roli Bystroušky v jeho opeře Příhody lišky Bystroušky. Myslím si, že je to jeden z neoriginálnějších českých skladatelů, který dokázal naprosto nevídaným způsobem hudebně vykreslit nálady či pocity. Zejména v opeře dostává díky této jeho umělecké schopnosti i prostá každodenní mluva hlubší smysl. Jeho barevné propojení tónů jak v instrumentaci, tak ve zpěvních partech mě asi nikdy nepřestane překvapovat, a právě díky tomu patří mezi mé nejoblíbenější skladatele. Na jeho osobnost by se určitě nemělo zapomínat, ba naopak bych si přála, aby jeho dílo oslovilo co nejširší laickou veřejnost.

Milada Vyhnálková

Činoherní herectví, 4. ročník

Janáček je pro mě inspirací, že má smysl jít vlastní cestou. Tak jak to cítím.

Monika Bandová

Rozhlasová a televizní dramaturgie a scenáristika, magisterské navazující studium, 1. ročník

Keď som sa hlásila na JAMU, netušila som, kto

Leoš Janáček bol. Po naštudovaní si jeho životopisu a po vypočutí jeho diel som však dospela k názoru, že tento skladateľ jednoznačne patrí na rovnaký stupienok, na akom je Antonín Dvořák či Bedřich Smetana. Obávam sa však, že nielen pre slovenské publikum je tento autor málo známy, miestami až neznámy, určite však v dejinách českej vážnej hudby má svoje miesto.

David Ostružár

Hudební manažerství, 3. ročník

Leoše Janáčka vnímám jako jednoho z předních světových skladatelů. Ačkoliv je můj vztah k jeho dílu povrchní,

přesto některé z jeho děl občas zařadím do svého soundtracku všedního dne.

Romana Cholastová

Klavír, magisterské navazující studium, 1. ročník

Leoš Janáček je pro mě především jedním z neoriginálnějších českých skladatelů a tvůrcem řady osobitých děl. Inspirace moravskou lidovou písní a následné použití prvků, jako je zapisování lidové mluvy, vytváří hudbu zcela charakteristickou. Také proto mu bezesporu patří místo i na světové hudební scéně.

Katarína Kubalová

Rozhlasová a televizní dramaturgie a scenáristika, magisterské navazující studium, 1. ročník

Krátky text o tomto hudobnom tvorovi: Leošova tvorba mi nie je duši blízka, i keď som o pánovi s jeho menom čo to počula. Nepochybujem, že má minimálne v českej zemi svoje zaslúžené miesto a srdcom pohlol nie jednému Moravákovi. No dievča zo Slovenska je asi príliš jednoduché a známeho českého skladateľa, ktorého meno nesie naša škola, nevie plne doceniť. Ale snáď vekom.

Jiří Najvar

Dirigování sboru, magisterské navazující studium, 1. ročník

Jméno Leoše Janáčka ve mně vzbuzuje určitý typ vážnosti a pokory, neboť ještě stále nepřicházím na to a kladu si stále častěji stejnou otázku: Proč je posluchačům jeho kompoziční styl tak vzdálen, když široká veřejnost jiných národů jej ctí a prahne po jeho hudbě? Jak porozumět jeho hudebnímu jazyku, abych jej dokázal přiblížit posluchačům na svých koncertech, docílil toho, aby pocítili konejšívový pocit z jeho hudby a dostalo se jim emočního zážitku, podobně jako se tomu stává při poslechu jiných velikánů hudebního světa? Lze u něj vůbec něco takového hledat? Jsem velmi rád za to, že mohu být dalším z dirigentů Pěveckého sdružení moravských učitelů, kterému L. Janáček věnoval tak velkou pozornost, projev svého

talentu (několik velkých mužských sborů) a cítění (prohloubení textů P. Bezruče), které je z pohledu sociálního aspektu tak důležité a všem blízké. Člověk, pakliže to nejsem jen já sám, potřebuje stále překonávat své hranice, a proto je pro mne L. Janáček jakýmsi „uměleckým hnacím motorem“, posouvajícím mne dál v kompozičním a dirigentsky-interpretačním vývoji...

Jiří Habart

Dirigování orchestru, 1. ročník

Hudba Leoše Janáčka, především jeho vrcholná operní tvorba, není podle mého názoru elixírem, který má opájet krásou, velkolepou melodikou, či navodit dobrý pocit a klid. To ani nebylo skladatelovým záměrem. Janáček jakožto svobodný moderní skladatel překonal hranici tradičního myšlení a ustálených představ o hudební tvorbě. Poslech jeho hudby ve mně evokuje tehdejší dobu, společnost, mnohdy drsný svět, v němž žil a tvořil. Toto musíme přijmout jako skutečnost a vyhnout se tak srovnávání s předchozími hudebními slohy a obvyklým pojetím klasické hudby, jejíž tradice je v nás hluboko zakotvena a našemu sluchu je snáze přístupná.

Petr Vacek

Varhany a Dirigování orchestru, 3. ročník

Jméno Leoše Janáčka pro mě znamená originální skladatelskou osobnost, která patří k mým nejoblíbenějším skladatelům. Janáčková hudba je mi velice blízká. Myslím si, že jeho umění dokáže výstižně zachycovat a v posluchačích vyvolávat i ty nejjemnější emoce. Považuji ho za jednoho z nejryčtějších českých autorů a za pokračovatele Antonína Dvořáka.

Hana Zoubková

Rozhlasová a televizní dramaturgie a scenáristika, magisterské navazující studium, 1. ročník

Ač je to nezvyklé, vzpomenu si na tohoto hudebního skladatele často při psaní scénářů, kdy si vybavuji televizní zpracování

jeho opery Věc Makropulos v režii Václava Kašíka. To je pozoruhodné dílo, které mě inspiruje především svým vizuálním zpracováním, ačkoli kvalitu Janáčkovy osobité hudby stránka výtvarná přebít nemůže. Myslím, že je mu jeho velký význam přičten zcela oprávněně, poněvadž to byl člověk, který si troufl vydat se tak trochu „neprošlápanou“ cestou a vydal se jí úspěšně.

Otakar Souček

Zpěv, 3. ročník

Leoš Janáček je pro mě dozajista nejvýznamnější český skladatel 20. století. Jeho hudba je sice pro širokou veřejnost příliš náročná, ale ze své zkušenosti můžu říct, že čím víc se budete Janáčkově hudbě snažit porozumět, tím víc vám bude dávat. V současné době, kdy v Komorní opeře Hudební fakulty JAMU zkoušíme Příhody Lišky Bystroušky, to zjišťuji na vlastní kůži. Janáček není prvoplánový a jeho hudba jde velmi do hloubky.

Vladimír Halíček

Klavír, magisterské navazující studium, 2. ročník

Se jménem Leoše Janáčka jsem se setkával už za dob svých studií na Janáčkově konzervatoři v Ostravě, a jelikož jsem bydlel necelých třicet kilometrů od Hukvald, bylo pro mě inspirací trávit čas v místech jeho rodiště. Jsem přesvědčen, že Brno má být proč patřičně pyšné na Janáčkův výjimečný přínos národní kultuře. Jeho hudba je natolik silná, myšlenkově hluboká, osobitá a nadčasová, že si vždy najde své místo u posluchačů. Pro svou osobitou jedinečnost je rovněž výzvou pro interprety a dirigenty světových pódii napříč všemi světadily.

Marie Korpasová

Housle, 2. ročník

Janáček je významný skladatel s osobitým stylem, který v hudbě nemá obdoby. Myslím si, že málokdo k jeho skladbám zaujme neutrální postoj. Jeho expresivní hudba dokáže posluchače pohltit a uchvátit, přičemž dost záleží na interpretaci, která klade na hudebníka značné nároky.

Darina Žurková

Kompozice, magisterské navazující studium, 2. ročník

Lidová osobnost světového významu. Pro mě osobně je stále nevyčerpanou inspirací ve způsobu, jakým dokáže jeho často intimní hudba působit na emoce světového publika. Nepůsobí teatrálně – naopak – dokáže vytěžit maximum z prostých a každodenních lidských prožitků.

Vítězslav Větrovec

Dramatická umění, doktorské prezenční studium, 4. ročník

Janáčková osobnost: originalita, názor, zodpovědné a tvůrčí hledání. Jeho jméno mi pak samozřejmě evokuje samotnou JAMU a osobnosti, které mě nejvíce inspirovaly během mého (již takřka desetiletého) studia zde – jmenuji jen některé: Alexej Pernica, Bořivoj Srba, Josef Kovalčuk či v poslední době Matěj T. Růžička. Ale je jich pochopitelně víc...

Jana Melišková

Zpěv, magisterské navazující studium, 2. ročník
Pri zmienke o Leošovi Janáčkovi sa mi automaticky vybaví slovné spojenie veľikán českej hudby 20. storočia. Jeho hudobný

prínos a odkaz je nevyčísliteľne veľký.

Momentálne v Komornej opere JAMU našťudovávame Janáčkovu operu Příhody Lišky Bystroušky, a tak máme i my – mladá generácia – možnosť byť súčasťou a zároveň svedkami jeho myšlienkového originality a zmyslu pre dramatickosť.

Jakub Podešva

Audiovizuální tvorba a divadlo (ATD), magisterské navazující studium, 1. ročník

Leoš Janáček je pro mne především jeden z našich světově uznávaných umělců. Myslím, že by mohl být v tomto ohledu vzorem pro nás pro všechny. Zároveň bychom měli být hrdí na to, že naše akademie nese jeho jméno, neboť díky takovým reprezentantům českého

národa se můžeme alespoň o něco méně stýdět za toho současného.

Mária Žilecká

Hudební manažerství, 2. ročník

Ako každý umelec, tak aj Leoš Janáček bol niečím špecifický. Tým, že študujem v Brne, je jeho meno všade okolo mňa a nedá sa mu vyhnúť. Pre mňa je významný hlavne kvôli jeho spätosti s rodným krajom a myslím, že by sme si od neho v tomto niekedy mali brať príklad.

Kateřina Menderlová

Divadelní dramaturgie, magisterské navazující studium, 2. ročník

Rozepisovať sa o Janáčkově hudbě mi přijde nepatřičné, protože od toho jsou (i na této škole) jiní, mnohem povolanější. Stačí snad říct, že je mi jeho tvorba blízká, zejména když v ní mé nestudované ucho zaslechne stopy lidové hudby. Chce se mi jen poznamenat, že mě těší studovat na škole nesoucí jméno člověka, který svůj bezesporný talent celý život živil a rozvíjel, který zůstal věrný své představě o umění a který svého úspěchu později využil mimo jiné k tomu, aby v Brně podpořil růst mladých umělců. Myslím, že podobné příklady je záhodno si připomínat.

Juraj Augustín

Činoherní režie, magisterské navazující studium, 2. ročník

Možno „len“ to, že či človek chce hľadať, nachádzať, strácať sa a objavovať nové spôsoby, prístupy, nijako nesúvisí s počtom krížikov, ktoré si nesie na chrbte. Že človek starne v hlave. A že je dobré sa nechať inšpirovať tým, čo nás fascinuje. Je výborné, že sa aj divadelná fakulta tak otvorene hlási k tejto osobnosti, pretože divadlo, z ktorého máme zážitok ako z hudby, je divadlom dobrým.

Tomáš Kovanda

Bicí nástroje, 2. ročník

Díky institucím, v nichž se nejčastěji pohybují, pro mě Janáček představuje především můj každodenní život. Neustále tak nějakým způsobem do něj vstupuje.

Není proto divu, že náš vztah občas pripomína italskou domácnosť. Doufám ale, že nám to s Leošom spolu ešte nějaký čas vydrží.

Bibiána Rybárová
Rozhlasová a televízna dramaturgia a scenáristika, magisterské navazujúce štúdium, 1. ročník

Možno je to opovážlivé, ale okrem toho, že Leoš Janáček bol skladateľom, podľa ktorého pomenovali divadlo a akadémiu, som o ňom nič bližšie pred nástupom na školu nevedela. Som však človek trochu melodramatický a rada si hudbu spájam s miestami, kde som strávila istý čas. Nakoľko, ako moja mama tvrdí, behám po svete ako s prebitou nohou, tých miest je celkom požehnané. Práve preto ale tóny tohto ozaj veľkolepého muža budú vo mne naveky evokovať Brno a študentské časy v ňom strávené.

Rebeka Uličná
Dramatické umenie, doktorské prezenčné štúdium, 2. ročník

Leoš Janáček je magický strom. Vyrastá z miestnej pôdy a jej chuť je cítiť v každom jeho plode.

Chráni pred spálením a vetrom mladšie stromčeky a rozosieva inšpiráciu na všetky svetové strany. A kto je z jeho plodov, dostáva sa do inej reality. Ochutnali ste už atmosféru veľkoleposti fanfár Sinfonietty či spojenie s koreňmi cez Glagolskú omšu?

Inšpirácia folklórom, rytmikou a intonáciou reči jeho doby nás spája s minulosťou. Dve inštitúcie, ktoré sú priamo spojené s jeho osobou, brnenské konzervatórium i Janáčkova akadémia, dokazujú, že Janáček žije i v budúcnosti. Jeho odkaz je nadčasový, jeho miesto je pevné a výnimočné.

Tereza Reková
Rozhlasová a televízna dramaturgia a scenáristika, magisterské navazujúce štúdium, 1. ročník

S Leošom Janáčkom som sa stretávala už ako malá. Teda samozrejme ne priamo s ním, ale s jeho odkazom. Pochádzam totiž z Os travy, kde Janáček 12. srpna 1928 zemrel.

Vždycky, když jsme s rodinou vyrazili na Hukvaldy, naše cesta vedla kolem bronzové sochy lišky Bystroušky, které jsem jako u vytržení osahávala ocas. Že prý se mi pak něco splní. Kdoví, co jsem si tehdy přála... , možná dostat se na školu, která bude po Janáčkově pojmenována. Splnilo se. Děkuji ti, Bystrouško. Až půjdu zase někdy kolem, podrbu tě za odměnu na bříšku.

Matěj Randár
Rozhlasová a televízna dramaturgia a scenáristika, magisterské navazujúce štúdium, 1. ročník

Leoš Janáček je pro mě osobnosť, jejích význam se v mých očích zvyšuje přímo úměrně tomu, jak poznávám jeho dílo. Jakožto student ale žádnou speciální hrdost nebo výjimečnost spojenou s Janáčkovým patronátem necítím. Vysvětlení mohou být dvě. Buď to se necítím v situáciách, kde by JAMU byla dôležitá pro J ve svém názvu, nebo som natoľko zabedený, že si celou záležitosť náležite neuviedomuji.

Kristýna Karchová
Bicí nástroje, magisterské navazujúce štúdium, 1. ročník

Leoš Janáček pro mě znamená jistou životní etapu, do které jsem nastoupila již v 5 letech.

Po celou dobu svého hudebního vzdělávání se studuji na školách, které nesou jeho jméno. Od základní umělecké školy přes konzervatoř až po JAMU. V neposlední řadě jsem také zakotvila v Janáčkově divadle – Národním divadle Brno, kde mě jeho díla neustále provázejí.

Nikola Cziglová
Divadelní manažerství, 3. ročník

Janáček si velmi vážím jako skladatele, i přestože jeho díla zatím nepatří mezi má oblíbená, ale třeba si k němu časem vztah najdu. Nicméně když jsem při nedávné návštěvě Glasgow viděla, že Janáčkova Její pastorkyňa je inscenována ve „Scottish Opera House“ naplnilo mě to velkou pýchou a byla jsem hrdá, že studuji právě na škole, která má v názvu jeho jméno. Tím, že JAMU nese Janáčkovu

jméno pro mě získává jasnou tvář a image, což je podle mého názoru dobře.

Tomáš Tušer
Jevištní technologie, 3. ročník

Jméno Leoše Janáčka ve mě žádnou citovou odezvu nevyvolává, pravděpodobně tedy pro mě Leoš Janáček osobně nic neznamena. Kromě historických faktů se mi s jeho jménem vybavuje hra divadla Husa na provázku, projekce na OC Letmo a billboard Volte Janáčka.

Martin Sládeček
Divadelní dramaturgie, magisterské navazující štúdium, 2. ročník

Co je pro mě Leoš Janáček? Je to hudba, kterou napsal. Věřím přitom, že hlubší poklonu nelze žádnému tvůrci vyseknout. Jeho hudba se mi zdá být čímsi bytostně českým. O to více mě překvapuje, že jí rozumí lidé po celém světě. Jméno Leoše Janáčka mě tak plní nadějí, že není třeba vzdávat se specifčnosti vlastní kulturní identity jen proto, aby nám globalizovaný svět porozuměl, ba naopak že je záhodno se jí držet: Ona McLuhanova „Global Village“ nám tak totiž bude nejen rozumět, ale bude mít také důvod naslouchat. Tuto naději bych přál i každé instituci nesoucí Janáčkovu jméno.

Richard Pohl
Interpretace a teorie interpretace (doktorské štúdium), 5. ročník

Když se řekne Leoš Janáček, představím si především umělce a hudebníka, který měl odvahu jít vlastní cestou, i když se všeobecného uznání dočkal až v posledních letech života a dá se říci, že skutečnému docenění se jeho dílu dostalo až několik dekád po jeho úmrtí. Byla to osobnost, jakých nikdy nebude dostatek, inspirace pro jeho současníky, následovníky i pro nás, kteří nyní studujeme na akademii, která hrdě nese jeho jméno. Nikdy nepřestanu Janáčka obdivovat, nejen jako originálního tvůrce, jehož hudba působí a dožívá dnes snad ještě více než v době svého vzniku, ale také jako věčného mladíka, naplněného energií až do samého konce.

(ptal se Luboš Mareček)

Rozhovor s vedoucím Katedry jazzové interpretace Vilémem Spílkou

Brněnská JAMU získala akreditaci pro magisterský obor Jazzová interpretace. Od října 2014 je tedy na Hudební fakultě brněnské akademie možno studovat jazz i na vyšší než bakalářské úrovni. Na jazzové katedře JAMU učí i někteří známí čeští a slovenští jazzmani, jako například David Dorůžka, Matúš Jakabčic, Beata Hlavenková nebo Jan Jirucha.

Připomeňme na začátek, kdy, proč a jak obor Jazzové interpretace na HF JAMU vznikl?

Katedra jazzové interpretace vznikla v rámci Janáčkovy akademie múzických umění v roce 2010, a to jako první vysokoškolské pracoviště v ČR zaměřené na jazz. Hlavní zásluhu na vzniku mají Beata Hlavenková, Patrik Hlavenka, tehdejší děkan HF JAMU Vít Spilka a samozřejmě rektor Ivo Medek. Manželé Hlavenkovi, poučení z amerického vysokého hudebního školství, chtěli přinést podobný vzdělávací model do ČR a našli úrodnou půdu právě na Hudební fakultě JAMU. Díky osvědčení tehdejšího děkana a rektora se podařilo celou věc nastartovat a s rozvíjející se náročností organizace se původní vedoucí katedry Patrik Hlavenka rozhodl vedení předat mně. Musím zcela upřímně říci, že jsem se dlouho snažil odolávat, ale nakonec jsem funkci přijal a lituju toho jen občas. Vznešená myšlenka možnosti jazzového vzdělávání mě vždy znovu přesvědčí, že to má smysl.

Kolik už má bakalářů?

Máme už dva absolventské ročníky, celkem dvanáct úspěšných absolventů, další dva jsou na celoroční stáži a budou absolvovat s dalším ročníkem. Mezi bakaláři jsou i ostřílení hudebníci Jaromír Honzák, Libor Šmoldas nebo Radek Zapadlo.

Co Vás vedlo k akreditaci druhého stupně studia?

Pochopitelně je to příležitost pro ty nejtalentovanější pokračovat ve studiu, konkrétně v inovované projektové formě. Kromě individuálních projektů si mohou kandidáti studia vybrat i ze tří profilací – instrumentální, aranžérsko-kompoziční a z teoreticko-pedagogické. Akreditace nám rovněž nabídla možnost zařadit kurzy managementu – pro náš obor je to tak trochu nezbytnost.

Talentové zkoušky na magisterské studium oboru se konaly počátkem září. Kolik bylo zájemců a kolik jich do magisterského studia nastoupí?

Zájemců bylo osm, nastoupí tři. Rozhodli jsme se pro poměrně přísnou selekci. Po poradě pedagogického sboru jsme nastavili relativně náročná kritéria a klademe důraz na promyšlenost konceptu, se kterým se student ke studiu hlásí, uměleckou úroveň a způsob prezentace vlastních záměrů.

Hlásili se jenom Vaši úspěšní bakaláři nebo také lidé odjinud?

Zatím pouze naši bakaláři a doufáme, že až se informace o možnosti studia více rozkřikne, tak bude kandidátů z mimoškolního prostředí více.

Magisterské obory jazzu jsou dostupné nyní jak v Brně, tak v Praze. Jak a čím si chcete s HAMU konkurovat?

Především chceme spolupracovat. Konkrétně ve formě výměn studentů a pedagogů i společných vystoupení. Naší výhodou

— Vedoucí Katedry jazzové interpretace Vilém Spilka —

je širší a velmi kvalitní pedagogický sbor, více nástrojů (navíc trombon, trubka, kytara) a dobrá dostupnost ze Slovenska.

Kde se vůbec po Evropě jazz nejlépe na umělecké akademii studuje a měli zájem třeba do Brna přejít bakaláři z jiných evropských škol?

Určitě ve Vídni, v Katovicích, Grazu, Linzu, Budapešti. Doufáme, že do budoucna někteří zájem projeví. Musíme pro to vytvořit podmínky nejen na škole, ale především ve městě. Zdejší kluby by měly nabízet více příležitostí k hraní, aby mohl vzniknout nefalšovaný jazzový kvas, který pak rodí pevnou komunitu, příležitost najít dobré spoluhráče a potažmo dát dohromady hodnotné projekty.

K čemu budete budoucí magistry Jazzové interpretace vést? Dá se nějak popsat ideální profil magisterského absolventa?

Budeme je vést k osobitému a upřímnému uměleckému projevu, který je zasazen do společenského kontextu a reálné poptávky po hudbě. Magisterský absolvent KJI by měl být opravdový umělec, který přemýšlí koncepčně, hledá nové možnosti, dokáže zaujmout a především se hudbou užívá.

Zájemci o magisterské studium jazzu mohli volit ze tří profilací: instrumentální, kompozičně-aranžérské a teoreticko-pedagogické. O co je největší zájem?

Největší zájem je o aranžérsko-kompoziční větev, v závěsu je instrumentální profilace.

„Na rozdíl od bakaláře by mělo jít o konceptuálnější formu studia, silněji zaměřeného na vlastní projekty hudebníků,“ prohlásil jste do médií. Můžete to nějak konkrétně přiblížit přes přijaté studenty?

Např. Jaromír Honzák se bude zabírat propojením „staré“ hudby a jazzu, Radim Hanousek zase fúzí jazzu a hudby soudobé. To jsou výzvy na delší dobu než na pouhé čtyři semestry studia, ale k hlubokému ponoření do tématu je magisterské studium ideální příležitostí.

Budete mít nějaké zajímavé hostující pedagogy?

Určitě stojí za zmínku Jiří Slavík, nezměrný talent, skvělý kontrabasista a klavírista, jenž už v osmnácti letech absolvoval hudební akademii v Římě. Zapojí se jako mentor projektů a bude

se věnovat i pokročilým studentům improvizace. Jiří je kromě obrovských hudebních znalostí i člověk, který dokáže sdělovat poznatky bez obalu a vyžaduje od studentů tvrdou práci.

V čem vidíte největší přínos oboru pro tuzemskou hudební scénu?

Koncentrace studentů vytváří příležitosti k vytváření kapel, vznikl dokonce bigband Cotatcha pod vedením studenta JAMU Jiřího Kotači. Studenti nabírají zkušenosti od vynikajících pedagogů, zpravidla aktivních hráčů, a tyto pak přenášejí do vlastní tvorby. Studenti se díky zdravé rivalitě rychleji posouvají dopředu. V Brně se rozvíjí kulturní podhoubí, hraje se živě na více místech, více se chodí na koncerty. Jazz dostává „cejch“ hudby s akademickým základem, jazzový žánr se dostává ještě více do povědomí.

Co je podmínkou pro ideální rozvíjení a fungování oboru?

Především možnosti uplatnění. Ale protože si je hudebníci častěji vytváří sami, pak jsou to nadšení, aktivní a schopní tahouni. A tahounům neházet klacky pod nohy.

Jazz je ve srovnání s klasikou poměrně mladý hudební styl. Měla by se na HF JAMU dít studovat třeba i pop music či jiné hudební žánry současnosti?

Myslím, že jazzoví muzikanti většinou nemají problém s uplatněním v rámci pop music, stačí jen pochopit esenci žánru. Příkladem je „otec zakladatel“ Patrik Hlavenka, jenž své hudební nápady sdílí s Lenkou Dusilovou, Toxique nebo Lake Malawi. Pop music se zabývají i Vít Kříšťan, Rastislav Uhrík a další pedagogové. Pokud bude mít student zájem se tímto směrem profilovat, určitě nenarazí.

Luboš Mareček

POLEMKA ■ POLEMKA ■ POLEMKA ■ POLEMKA ■ POLEMKA ■ POLEMKA ■ POLEMKA

Ztracená generace

Letos uplynulo 25 let od přelomové události ve vývoji české společnosti, od tzv. sametové revoluce. V roce 1989 také začala radikální proměna Divadelní fakulty, kterou není přehnané označit za rozkvět. Fakulta se osamostatnila, získala jedinečné prostory na Mozartově ulici, usedlé normalizační pedagogy vystřídali zkušenější, ale stále ještě energičtí a otevření tvůrci zejména z prostředí brněnských alternativních divadel a kultury, vznikly a stále vznikají nové obory, zrodil se festival SETKÁNÍ/ENCOUNTER a postupně se vyvinul do mimořádné události mezinárodního významu, dokončena byla rekonstrukce Marty či bylo nově vybudováno centrum Astorka a Divadlo na Orli – tento výčet by mohl ještě dlouho pokračovat a byl by více než úctyhodný.

To vše přispělo k tomu, co lze považovat za největší úspěch fakulty, tedy že jí za těch pětadvacet let prošly tisíce studentů, kteří nyní nepřehlédnutelně spoluvytvářejí (nejen) českou kulturu a stali se jedinečnými a výjimečnými uměleckými osobnostmi. Stačilo by nyní pokračovat prostým výčtem jejich jmen a nebylo by potřeba nic dodávat, neboť by to bylo samo o sobě výmluvné.

Nechci však psát oslavný text, to nechť udělá někdo jiný, nejlépe někdo z těch, kteří na všech těchto úspěších mají největší zásluhy. Chci psát o něčem jiném. O jednom slovese, které jsem použil v předchozím odstavci. O tom, že téměř celá tato jedna generace talentovaných a úspěšných tvůrců školou „prošla“ – a odešla, ale už se nevrátila.

Abych nemluvil jen obecně, uvedu pár konkrétních jmen, která rozhodně

nebudou a ani nemohou být úplným výčtem. Například režiséři Martin Františák, Tomáš Svoboda, Martin Čičvák, Viliam Dočolomanský, Jan Mikulášek (byť nedostudoval), dramaturgové Klára Špičková, Vladimír Fekar, Kamila Zlatušková či Petr Michálek, byť je nyní úspěšný především v manažerských funkcích, nebo třeba manažerka Eliška Nováková či scénograf Marek Cpin. Herce se ani nebudu snažit vypočítávat, protože by to byl příliš dlouhý seznam. A také musím pominout i desítky dalších, nyní již zralých a zkušených tvůrců. Ti všichni školou prošli – a odešli.

Stejně tak se ale v poslední době škole vzdalují i podobně úspěšní absolventi, kteří se věnovali či stále ještě věnují doktorskému studiu, jež by teoreticky mělo být předstupněm pedagogického působení – např. Jan Šotkovský, Michal Zetel, Jana Saavedra, Martina Krátká či Robert Mikluš.

Samozřejmě, je také několik tvůrců z této „generace“, kteří na škole zůstali a stali se pedagogy, domnívám se však, že je jich příliš málo. Ve vedení fakulty i většiny ateliérů převažují zástupci oné „zakladatelské generace“, která před čtvrtstoletím zahajovala obnovu fakulty. Tehdy jim bylo mezi čtyřiceti a padesáti lety, zatímco dnes se jejich průměrný věk blíží sedmdesátce. Byť jim všem přeji, aby se dožili co nejlépe let, všichni víme, že biologické možnosti lidského těla jsou v tomto ohledu neúprosné. A asi taky všichni víme, že je dřív nebo později bude muset někdo nahradit – a nejspíš právě někdo z oné výše zmiňované „ztracené generace“. Z té generace, která školou prošla a která se v uměleckém světě neztratila, ale kterou „ztratila“ škola.

Domnívám se, že bychom se měli všichni snažit alespoň některé z těchto „ztracených synů (a dcer)“ přivést zpět do „akademické rodiny“. Určitě o to všichni nebudou mít zájem a určitě ani všichni z nich nemají pedagogické vlohy. Ale možná jsou mezi nimi i tací, kteří by naopak zájem i vlohy měli, ale myslí si, že o ně škola nemá zájem – protože jim nikdo tento zájem nedal najevo. Někdo by mohl namítnout, že nemají žádné pedagogické zkušenosti. Ano, samozřejmě, ale ty neměla před čtvrtstoletím ani ona „zakladatelská generace“ a osvojila si je velmi rychle a úspěšně. Vymlouvat se lze i na to, že škola nemá dostatek finančních prostředků na to, aby uspokojila finanční požadavky mladších pedagogů. I s tímto argumentem by však bylo možno polemizovat, neboť třeba průměrný plat na škole převyšuje průměrné platy většiny českých divadel. Problém je v tom, že současný způsob odměňování příliš zohledňuje „odsloužené roky“ a umožňuje velkou „kreativitu“ v rozdělování různých odměn, takže fakticky starší pedagogové školní průměr vysoce přesahují – na úkor pedagogů mladších, kteří si o průměrném platu mohou nechat jen zdát.

Výmluv, proč nelze „ztracenou generaci“ přilákat zpět, by se určitě dala nalézt spousta. Takovou debatu bych však považoval za zbytečnou. Otázka nezní „proč to nejde?“, ale „jak to udělat, aby to šlo?“. Protože budoucnost školy je právě v této „ztracené generaci“. Když ji opravdu a bez uvozovek ztratíme, tak ztratíme i budoucnost.

Marek Hlavica,
proděkan DIFA JAMU pro umělecké
a komunikační programy fakulty

Několik očíslovaných poznámek k článku Ztracená generace

Proděkan Divadelní fakulty doc. MgA. Marek Hlavica, Ph.D., píše ve svém článku Ztracená generace o studentech, kteří prošli Divadelní fakultou (dále důvěrně jako DIFA), stali se absolventy a odešli, jsouce tak pro fakultu ztraceni. Přiznám se, že tento názor mě trochu zaskočil, a proto si dovoluji připojit k němu několik poznámek, které komentují některé výroky v článku obsažené. Číslované poznámky se pokoušejí sledovat aspoň přibližně posloupnost úvah v článku docenta Hlavici.

1. Jen pro přesnost – za posledních pětadvacet let neprošly fakultou „tisíce studentů“. DIFA v tomto období opustilo přibližně „pouze“ 1 500 absolventů.

2. Nejméně ze všeho je třeba psát oslavný text na největší úspěchy fakulty; pevně věřím, že to nikdo z těch, kdož se na posledním čtvrtstoletí fakulty podíleli a od nichž to docent Hlavica očekává, neudělá. Co naopak je třeba: aby někdo nezaujatý napsal v bližší či vzdálenější budoucnosti věcný text, který ono období střídavě zhodnotí a přitom rozpozná, že byly věci vynikající a skvělé, ale že něco se taky nepovedlo. Myslím, že to je přirozené pro lidi i pro instituce. Lhát si do kapsy? Není proč. Důležité je poznání.

3. Považuji za přirozené, že absolventi vysoké umělecké školy ve své většině odcházejí do praxe. Odejít „dělat divadlo“ (rozhlas, televizi...) je přece to nejpřirozenější a nejlepší, co může absolventa takové školy potkat. Z hlediska fakulty to není ztráta, ale vítězství: z absolventů se stávají umělecké osobnosti právě proto, že odešli. Kdyby zůstali všichni hned ve škole, nebyli by z nich oni „jedineční a vynikající umělci“ a nemohli by to „jedinečné a vynikající“ jako eventuelní pedagogové předávat dál. A pokud po absolutoriu odešli, neznamená to přece, že se už nikdy nevrátí!

4. Nemělo by být v této souvislosti zamlčeno, kteří se takto vrátili: Lucie Abou, Kateřina Blahová, Igor Dostálek, Marek Hlavica (proděkan), Marek Horoščák, Blanka Chládková (proděkanka), Miroslav Jindra, Ondřej Klíč, Jonáš Konývka, Kamila Kostřicová, Adéla Kratochvílová, Hana Krejčí, Zdeňka Kujová, Radka Kulichová, Lukáš Rieger (vedoucí ateliéru), Hana Slavíková, Stanislav Slovák (vedoucí ateliéru), Eva Schulzová, Jan Šotkovský, Petr Štěpán (vedoucí ateliéru), Jana Štvrtěcká, Pavel Trtílek, Petra Vodičková, Michal Zetel... Další (např. Martina Krátká aj.) působí na DIFA opakovaně formou dílen.

5. Někteří se vrátili a zase odešli (či odejdou), protože se rozhodli přijmout funkce ve vedení divadel či jiných institucí, nebo dát přednost umělecké práci, která je plně zaměstnává, takže odpovědně uvážili, že jim nezbývá čas na pravidelnou pedagogickou práci na škole, která je časově náročná a vyžaduje několikrát týdně přítomnost na jednom konkrétním místě. Důvodem omezení pracovních činností bývá i touha a nutnost věnovat se rodině a dětem. Ale takové pohyby zaměstnanců jsou zcela přirozené. Potěšitelné je, že na uvolněná místa má kdo přijít.

6. Těch, co se na fakultu vrátili či na ní zůstali hned po doktorském studiu, je v tuto chvíli více než dvacet. Počítám jen ty, kterým je plus-minus 40 let a méně. Je to skoro čtvrtina ze všech pedagogů DIFA... Je to málo?

7. Pokud jde o biologické možnosti lidského těla v procesu stárnutí, které docent Hlavica připomíná, mohu mluvit jen za sebe. Ano, stárnutí je omezující faktor biologicky i psychicky, ba dokonce duchovně a duševně. Pokud jde o mě, blíží se mi duchodový věk. Pokusím se zachovat se odpovědně, abych fakultě svým biologickým stárnutím nepřidělával potíže, třeba tím, že budu někomu či něčemu překážet. Předpokladem samozřejmě je, aby mě pánbůh při zdravém rozumu zachovati ráčil – což se bohužel nemusí vždy podařit. Ostatní kolegové, které měl docent Hlavica zřejmě na mysli (Nika Brettschneiderová, Jan Gogola, Jan Kolegar, Josef Kovalčuk, Ivo Krobot, Silva Macková, Zoja Mikotová, Petr Oslzlý, Miroslav Plešák, Antonín Přidal, Jan Roubal, Pavel Švanda, Ján Zavarský a možná někteří další, na něž jsem si díky výše zmíněným biologickým procesům již nedokázal vzpomenout), uvažují jistě stejně.

8. Mírný sarkasmus předchází poznámky mě usvědčující z toho, že považuji toto téma za věc citlivou. Mimo jiné proto, že mi v této souvislosti tane na mysli drahý kolega Bořivoj Srba, jehož jsem si hluboce vážil z mnoha důvodů. Odešel nedávno ve svých dvaosmdesáti letech od rozepsané knihy jako aktivní pedagog fakulty. Nedokážu najít důvod, proč jím podle běžných počtů vlastně už být neměl?

9. V poznámce č. 4 se pokouším doložit, že za těmi staršími (ano, je to eufemismus, měl bych správně napsat „starými“) stojí mladí, kteří jsou připraveni a schopni nahradit své předchůdce. Situace je to přirozená, je možná jen trochu vyhocená tím, že odchod „zakladatelů“ má nastat jaksí najednou. Je to daň předchozímu nepřirozenému vývoji za totality. V r. 1990 přišla na fakultu řada nových pedagogů, vlastně skoro všichni. Přirozená plynulá obměna se díky tomu zbrzdila. Po čtvrtstoletí je nejvyšší čas na změny. Věřím, že během dalších let se podaří v přirozeném a normálním běhu věcí srovnat tyto záležitosti tak, aby se personální změny nemusely dít „skokem“.

10. Řada úspěšných absolventů byla oslovena a byla jim nabídnuta nějaká forma spolupráce. Někteří přijali, někteří vzhledem ke svým závazkům a vytíženosti zatím s díky odmítli. Zavázání a vytížení bývají ti nejlepší.

11. Poslední takové odmítnutí, jehož se mi dostalo (květen 2014): Martin Čičvák musel odmítnout nabídku na spolupráci se studenty mého ateliéru formou měsíčního workshopu (celkem 160 hodin výuky) v rámci Evropského sociálního fondu, protože měl v daném termínu už závazky jinde. Na případnou námitku, že nešlo o pravidelné pedagogické působení, je možno opáčit, že forma intenzivní spolupráce během kratší doby je často jedinou cestou, jak dostat renomované umělce do školy. A tato forma výuky není mimochodem vůbec špatná, byť nemůže stoprocentně nahradit průběžnou výuku.

12. Ne všichni vynikající a úspěšní chtějí učit a ne všichni umějí učit, nebo přesněji – ne všichni se to dokážou naučit.

13. Ne všichni jsou vynikající a úspěšní, někteří jsou i průměrní a někteří dokonce špatní. Pozor – někteří z nich chtějí učit za každou cenu! Naštěstí jsou povinná výběrová řízení, která taková nebezpečí většinou rozpoznají.

14. Finance jsou problém, protože české vysoké školství je dlouhodobě podfinancováno. Postihuje to mladé, staré, velké, malé... Občas se objevuje trapné a nedůstojné dilema,

zda vzít starým a dát mladým, či zda víc ocenit staré s poukazem, že mladí musí počkat... Je hořkou skutečností, že základní a střední školy si díky stávkám a dalším nátlakovým metodám postupně na několika ministrech vybojovaly zvýšení platů a že dnes ohodnocení mladých, středněvěkových i starých pedagogů na těchto školách je podstatně vyšší než na většině škol vysokých.

15. Reprezentace českých vysokých škol přesto zatím nikdy nepovažovaly stávku za prostředek, který by bylo vhodné použít k tlaku na vládu, aby zvýšila objem peněz plynoucích do vysokého školství. Svého času jsem měl jako člen České konference rektorů možnost se na těchto rozhodnutích podílet. Ani dnes si nemyslím, že se mělo využít jakékoli formy vyhrožování či masového nátlaku. Dávali jsme přednost jednání.

16. Některé pozice a činnosti v oblasti různých druhů umění a zábavy, kde se naši absolventi pohybují, jsou řádově lépe finančně ohodnoceny než jiné činnosti v téže oblasti a než pedagogické působení na vysoké škole. Žádnému z absolventů nelze ovšem vyčítat, že si zvolil tu lukrativnější cestu. Je to jeho právo a jeho odpovědnost a jeho svoboda.

17. Absolventů, kteří budou působit na DIFA jako pedagogové, bude vždy jen malý zlomek. Má-li fakulta ročně cca

60 absolventů, půjde v průběhu let, vzhledem k celkovému počtu pedagogů na fakultě, vždy jen o jedince.

18. Nemyslím, že na DIFA je třeba přijímat jen absolventy DIFA. Jsou také absolventi AMU, VŠMU Bratislava a Akademie umění Banská Bystrica. Věřím, že i ti zde budou jednou více učit. A jsou také další zahraniční školy. Podmínky toho, aby zde více učili i zahraniční pedagogové, jsou dvě – (i) všichni studenti budou schopni být vyučováni v cizím jazyce a (ii) škola musí být schopna zahraniční pedagogy zaplatit na té úrovni, na niž jsou zvyklí doma.

19. Ze všech výše uvedených důvodů nemyslím, že zmiňovaná generace absolventů je pro fakultu ztracená a že fakulta je v této souvislosti zatracená. Naopak si myslím, že proces proměny a výměny na fakultě běží. Věřím tomu, že ze strany fakulty budou nadále hledáni, oslovováni a zaměstnáváni její vynikající absolventi, a věřím také tomu, že alespoň někteří z oslovených budou schopni a ochotni nabídku přijmout.

Poznámka poslední: Tento článek a údaje v něm obsažené se týkají Divadelní fakulty JAMU.

*Václav Cejpek,
prorektor pro studijní, pedagogickou a uměleckou činnost*

Senátorův rok

Vážené členky a členové akademické obce Janáčkovy akademie múzických umění v Brně.

Dovolte mi, abych po prvním roce našeho funkčního období učinil malou rekapitulaci činnosti velkého senátu JAMU a připomněl některé stěžejní okamžiky. Nikoli jen pro osvěžení naší paměti, připomenutí vyřešených či stále palčivých záležitostí, ale i jako malou výzvu pro zapojení širší akademické obce do senátního dění.

Nemíním zde citovat zákonem stanovený status senátu vysoké školy, nicméně cítím potřebu ve zkratce zmínit práva a povinnosti senátu:

Velký senát schvaluje rozpočet, výroční zprávy a aktualizace dlouhodobých plánů. Dále volí rektora a hlasuje o vzniku či zániku samostatných součástí akademie. Má ovšem také právo vyjadřovat se k libovolným tématům a spolupracovat s malými senáty, koordinovat s nimi svoji činnost a předávat jim podněty, které vyplývají z kontextu celé JAMU a popřípadě i dalších vysokých škol ČR. Velký senát nemá faktické pravomoci na půdě jednotlivých fakult, ty jsou doménou malých senátů.

Na počátku každého funkčního období jsou všichni, jichž se to týká, plni plánů a motivační energie. Postupem času

se přirozeně dostavuje mírné ochabnutí aktivity a jako předseda velkého senátu proto vnímám potřebu stále znovu otevřít debatu nad tím, kam konkrétní činnost všech senátů JAMU směřovat, aby setrvaly coby plnohodnotné součásti Janáčkovy akademie a nestaly se jen mechanicky schvalujícími setrvačnickými.

I s tímto vědomím tedy přináším rekapitulaci naší činnosti, aby bylo možno vidět naši práci s odstupem.

Výčet zasedání AS JAMU:

23. 11. 2013 byla zahájena činnost nového AS ve složení:

doc. Mgr. Petr Francán (předseda); doc. MgA. Vít Spilka (místopředseda); BcA. Anna Stránská (tajemnice); doc. Mgr. Hana Halberstadt; doc. MgA. Jan Jiraský, Ph.D.; MgA. Hana Krejčí, Ph.D.; Mgr. MgA. Tomáš Krejčí; prof. Mgr. Petr Oslzlý; MgA. Gabriel Rovňák; Michal Skočovský a BcA. Jan Šimandl a prof. Barbara Maria Willi, Ph.D. Od 23. 10. 2014 nahradil odstupujícího BcA. Jana Šimandla BcA. Ondřej Sikora.

V radě vysokých škol jsme zastoupeni JUDr. Lenkou Valovou v předsednictvu a legislativní komisi, doc. Mgr. Petrem Francánem v plénu a ve výboru předsedů senátů, doc. MgA. Blankou Chládkovou v plénu a ve výboru uměleckých škol

a Bc. Annou Stránskou v plénu a studentské komoře.

Zasedání dne 17. 12. 2013

Zasedání sloužilo ke vzájemnému představení senátorů a definování témat, kterým by se jednotliví členové rádi na našich zasedáních věnovali. Zde je jejich výčet:

- a) webové stránky JAMU a zlepšení celkové prezentace, prohloubení zahraniční spolupráce a absence propagačních materiálů v angličtině;
- b) spolupráce s bývalými absolventy;
- c) zapojení studentů do umělecké praxe již během studia;
- d) společné projekty obou fakult;
- e) systematizace a vyváženost konkrétních uměleckých výstupů obou dvou fakult;
- g) analýza a koordinace doktorského studia na JAMU;
- h) využití výsledků SWOT analýz Kreda, ještě před jejich zevšeobecněním;
- i) změny volebního a jednacího řádu AS JAMU;
- j) rozpočet JAMU a analýzu nízkých tabulkových tarifů všech složek JAMU;
- k) formulace kolektivní smlouvy, respektive návaznost na novelizaci občanského zákoníku, který redefinuje možnosti uzavírání smluv na dobu určitou a neurčitou

Zasedání dne 4. 2. 2014

Senát projednal a podpořil otevřeným dopisem aktivity studentů ateliéru prof. Josefa Kovalčuka (DIFA), týkající se podpory studentů a univerzit na Ukrajině (na samém počátku prakticky dodnes trvajícího konfliktu).

V souvislosti s reálnými poznatky z nedávné volby rektora JAMU, rozhodli se senátoři vytvořit portfolio praktických zkušeností a doporučení pro budoucí senáty, které budou volbu rektora organizovat.

Byly prezentovány MgA. Hanou Krejčí, PhD. dílčí výsledky programu KREDO, který mimo jiné hodnotí, jednoduše řečeno, silné a slabé stránky, popřípadě hrozby ve výhledu obou fakult JAMU až do roku 2030.

Senát po prostudování starších zápisů AS JAMU realizoval na tomto zasedání návštěvu specialisty pro vnější vztahy Mgr. Luboše Marečka. Bývalí senátoři v dubnu roku 2013 odhlasovali pozvání pana Marečka do senátu, ovšem ve svém funkčním období již tak fakticky neučinili. S naším hostem byla probírána PR koncepce JAMU a z diskuse vyplynula potřeba žádosti na pana rektora o specifikování všech osob odpovědných za PR JAMU. (Na tuto otázku na zasedání 7. 5. 2014 pan rektor odpověděl, že za celkovou PR koncepci nese plnou odpovědnost jedině rektor, již z titulu své funkce.)

Zasedání dne 16. 4. 2014

Zasedání bylo cele věnováno rozpočtu pro rok 2014. Paní kvestorka rozpočet představila a zevrubně odpověděla na všechny dotazy k rozpočtu, jež senát avizoval a předem vedení JAMU zaslal. Rozpočet byl schválen, což ale neznamená, že nebyl podroben kritické debatě. Senátoři vynaložili opravdu velké úsilí, aby detailně pochopili celou finanční strukturu JAMU. Přes jednomyslné schválení rozpočtu konstatovali celou řadu postřehů, coby inspiraci pro vedení JAMU. Naše postřehy a doporučení jsou vypočteny v zápisu, který naleznete pod tímto datem na stránkách JAMU. Na tyto zápisy si dovoluji upozornit i v případě ostatních zasedání, jelikož poskytují poměrně slušnou představu o naší činnosti. Na rozpočtovém zasedání jsme se nejvíce pozastavili u tabulkového tarifu mezd, na JAMU užívaným, dále u průměrných mezd a jejich výše u jednotlivých akademických hodností. Troufám si říci, že i zásluhou našeho senátu se v současné době zabývá

systémově-analytickou a část subjektivní z pohledu neúspěšného žadatele. Obě části se pak vyznačovaly snahou o neemotivní náhled na uvedenou záležitost. Musím pod čarou spokojeně konstatovat, že mne potěšila spontánnost, s jakou se senátoři znali k tradičním hodnotám, a vůle hájit významné osobnosti ze svého středu. Viděno tímto prizmatem, není tolik alarmující, že AS JAMU neobdržel dodnes od Odboru kultury Magistrátu města Brna žádnou odpověď. Nicméně o reakci znovu požádáme i nové vedení města Brna.

Zasedání dne 7. 5. 2014

Fakticky první zasedání „nového“ senátu za přítomnosti pana rektora. Ostatně kvůli tomuto vzájemnému setkání bylo zasedání i svoláno.

Probírali se otázky pracovních smluv na dobu určitou a neurčitou (podle nového zákoníku práce možné nyní uzavírat na vysokých školách). Senát upozorňoval na dvojnásobný rozdíl v délce smluv uzavíraných na dobu určitou v praxi divadelní a hudební fakulty. Byli jsme ujištěni, že otázka délky pracovních smluv je zcela v kompetencích děkanů fakult a nelze do nich z vnějšku zasahovat. Nicméně i tato otázka má být předmětem nových kariérních postupů obou fakult. Ony kariérní postupy mají fakulty za úkol odevzdat panu rektorovi do konce kalendářního roku 2014.

Samostatnou kapitolou bylo doktorské studium obou fakult, respektive společné a individuální přístupy fakult. Ačkoli oficiální kontrola doktorských studií z roku 2012 na JAMU dopadla dobře, senát za aktivní účasti pana rektora dlouze diskutoval nad žádoucím poměrem teoretické a praktické umělecké složky v doktorském studijním programu. Senát dospěl k formulování dotazu, který adresoval Oborové radě Hudební fakulty, Umělecké radě Hudební fakulty i Akademickému senátu Hudební fakulty a požádal je o jejich stanoviska ke studijním programům Interpretace a teorie interpretace a Kompozice a teorie kompozice. (Senát obdržel dosud pouze soukromé stanovisko tehdejší předsedkyně AS Hudební fakulty a souběžně členky oborové a umělecké rady Hudební fakulty, prof. PhDr. Jindřišky Bártové.)

Zasedání dne 29. 5. 2014

Mělo za cíl schválení výročních zpráv JAMU. Byly předneseny panem prorektorem prof. PhDr. Václavem Cejpkem a s malými úpravami také schváleny. Zasedání poctila svojí návštěvou emeritní rektorka JAMU paní prof. Alena Štěpánková-Veselá. Oslovila senát zejména kvůli novému grantovému systému města Brna a neerudovanému, urážlivému hodnocení, které se jí jako žadatelce dostalo. Senát se shodl na nutnosti reakce akademické obce JAMU, což později učinil formou dopisu, který adresoval vedení města Brna. Dopis obsahoval část

systémově-analytickou a část subjektivní z pohledu neúspěšného žadatele. Obě části se pak vyznačovaly snahou o neemotivní náhled na uvedenou záležitost. Musím pod čarou spokojeně konstatovat, že mne potěšila spontánnost, s jakou se senátoři znali k tradičním hodnotám, a vůle hájit významné osobnosti ze svého středu. Viděno tímto prizmatem, není tolik alarmující, že AS JAMU neobdržel dodnes od Odboru kultury Magistrátu města Brna žádnou odpověď. Nicméně o reakci znovu požádáme i nové vedení města Brna.

Zasedání dne 23. 10. 2014

Bylo podřízeno schvalování aktualizace dlouhodobého záměru. Aktualizace, která prošla napřed schválením malých senátů fakult, byla přijata s několika připomínkami čistě formálního rázu. Namísto odstupujícího studentského senátora Hudební fakulty BcA. Jana Šimandla se stal členem senátu BcA. Ondřej Sikora. Jan Šimandl ukončil členství v senátu na vlastní žádost, a to z důvodu dlouhodobé zahraniční stáže.

...

Tolik ve stručnosti z našich zasedání. Budeme rádi za Vaše případné podněty, jelikož se všichni snažíme v rámci našeho senátního působení dosáhnout hmatatelných důkazů, že naše činnost je smysluplná a JAMU prospěšná. Velký senát můžete kontaktovat e-mailem na adrese: senat@jamu.cz. Takový email potom dostanou všichni senátoři automaticky, popřípadě lze oslovit jednotlivé senátory osobním e-mailem. Další, velmi příjemná, ačkoli téměř nevyužívaná, možnost je osobní návštěva našeho zasedání. Věřím, že je mnohem přínosnější a důstojnější nachezovat nová témata přímým kontaktem, ve společné diskuzi, než jen anonymním sběrem v akademických kuloárech. Senát je přirozeně otevřený námětům studentů, stejně jako pedagogů.

Zasedání senátů jsou inzerována na webových stránkách JAMU a úředních nástěnkách součástí JAMU (fakulty, rektorát, Astorka). Na stejných místech také naleznete zápisy našich zasedání, na webu je to pak zanořeno v mapě stránek následujícím způsobem: <http://www.jamu.cz/organy-skoly/akademicky-senat/zapisy.html>.

Za senát se těším na případné osobní setkání.

*Petr Francán,
předseda AS JAMU v Brně*

Oxanovci a Hluchavky v Martě

Poté, co se s Martou definitivně rozloučil ročník Ivo Krobota, předal pomyslné Klíče budoucímu 4. ročníku činoherního herectví, ateliéru Oxany Smilkové. V Martě tedy máme tuto sezonu Oxanovce. Během sezony 2014/2015 je čeká dohromady pět premiér. Dvě z nich se rozdělí mezi hostujícího režiséra a vedoucí ročníku. Zbýlé tři premiéry budou mít na starosti studenti režie a dramaturgie Ivo Krobota a Petra Oslzlého; Gabriela Krečmerová, Matyáš Dlab a Zuzana Patráková.

Nová sezona v Martě začala teprve před pár měsíci, ale už máme za sebou úspěšné premiéry. Jako první oprávil ročník Oxany Smilkové s hostujícím režisérem J. A. Pitínským inscenaci *Moje*

výchova k herectví (Pedagogická poéma podle K. S. Stanislavského a J. A. Pitínského) a poté v režii samotné vedoucí ročníku odpremiéroval její autorskou inscenaci *Absolutní štěstí mouchy* aneb *Poslední mystifikace Salvadora Dalí*.

Po dvou letech se do Marty vrátil ateliér VDN (Výchovná dramatika pro Neslyšících) prof. Zoji Mikotové s inscenací *ČASOPROSTOR*, která měla premiéru 30. listopadu. *ČASOPROSTOR* je pohybově-výtvarná inscenace, emocionální výpověď, v níž znakový jazyk je řečí i pohybem. O dva týdny později navázala Gabriela Krečmerová s inscenací *Pláňky* od F. G. Lorcy, kde v roli Juana hostoval Luboš Stárek.

Na leden 2015 jsme přijali pozvání na GRAND festival smíchu v Pardubicích, kterého se zúčastníme s inscenací *Moje výchova k herectví*. Závěrem bychom se s Vámi rádi podělili o dvě novinky. Od září můžete pravidelně na začátku každého měsíce dostávat společný Zpravodaj Studia Marta a Divadla na Orlí, který vás informujeme o novinkách a plánovaných akcích v obou našich divadlech. Odebírat ho můžete přes odkaz na webových stránkách divadel. Studio Marta se také nově připojilo na sociální síť Instagram, kde můžou naši fanoušci získat aktuální fotky z divadla. Odebírat nás můžete jako @studiomarta. Těším se na viděnou v Divadelním studiu Marta!

Janika Kolářová

JAMU hostila výroční konferenci ENCATC

V Divadle na Orlí / Hudebně-dramatické laboratoři se ve dnech 17.–19. září 2014 uskutečnila 22. výroční konference sítě ENCATC. Tato zvláštní zkratka nazvaná síť sdružuje univerzity a profesní organizace, které se zabývají vzděláváním a výzkumem v oblasti kulturního managementu a kulturní politiky. JAMU se po více než dvacetiletém členství v síti ujala role hostitelské instituce a připravila zázemí pro konferenci, která usilovala pod názvem *New Challenges for the Arts and Culture: Is it just about money?* (Nové výzvy pro umění a kulturu: je to jen o penězích?) diskutovat společenské, estetické a ekonomické aspekty uměleckého managementu ve veřejném i soukromém sektoru. Téma bylo pro nás coby pořadatele zásadní: vzděláváme studenty k působení v uměleckém prostředí, přičemž považujeme hodnotový a estetický význam umění za klíčový.

Konference prostřednictvím svých panelových debatérů nahlížela uvedené aspekty také z geografické perspektivy. Program konference otevřel David Mareček, generální ředitel České filharmonie, který přes konkrétní příklady edukativních programů České filharmonie představil program společenské odpovědnosti tohoto tělesa a jeho implikace směrem k rozvoji diváků. Dalšími klíčovými řečníky byli Alan Salzenstein, pedagog DePaul Univerzity v Chicagu a zároveň prezident americké asociace Arts Administration Educators and Professors, a Jerry C Y Liu, docent Fakulty uměleckého managementu a kulturní politiky z National Taiwan University of Arts.

Konference se zúčastnila řada významných hostů, mezi jinými ředitelka Asijsko-evropské nadace Anupama Sekhar, která prezentovala možnosti spolupráce zemí těchto dvou kontinentů v oblasti umění. Pro čtenáře *Občasníku* by mohl být zajímavý portál nadace <http://culture360.asef.org>, poskytující informace o spolupráci včetně dostupných finančních fondů. Konference získala záštitu jak odborných institucí, tak zástupců kulturního či politického života a měla ohlas v odborných médiích. Považujeme si účastí náměstka ministra kultury Mgr. Miroslava Rovenského a podpory rektora naší akademie prof. Ivo Medka,

— Účastníci konference (zleva): Anupama Sekhar, ředitelka Asijsko-evropské nadace Annick Schrame, prezidentka ENCATC; Ivo Medek, rektor JAMU; Giannalia Cogliandro, výkonná ředitelka ENCATC; Blanka Chládková, DIFA JAMU; Alan Salzenstein, prezident americké asociace Arts Administration Educators and Professors —

který obsahově konzultoval program konference a institucionálně zastupoval JAMU.

Pro konferenční tým vedený studentkou 2. ročníku magisterského studia divadelního manažerství BcA. Terezou Koudeľovou i pro pedagogy obou manažerských oborů JAMU byla příprava konference novým typem zadání. V intencích jasně stanového rámce bylo třeba dodat akci na klíč, řešit interkulturní rozdíly a zapojit umělecké instituce města Brna. Není možné v tomto článku jmenovat všechny, nicméně chceme poděkovat Centru experimentálního divadla, Industrii, Vile Tugendhat, Moravské galerii, Domu umění, Sono centru a Hvězdárně a planetáriu Brno.

Janáčkova akademie se prezentovala nejen prostřednictvím svých pedagogů, kteří participovali v odborném konferenčním programu, ale také svým uměleckým programem – divadelním zahájením pod režijním vedením studentky režie Zuzany Patrákové a hudebním zakončením v podání studentky hry na flétnu Anežky Vargové. Prostor Divadla na Orlí vytvořil konferenci plnohodnotné zázemí a umožnil 120 účastníkům realizovat pracovní semináře a diskuze. Detailní informace o konferenci jsou dostupné zde: <http://www.encatc.org/pages/index.php?id=104>.

Blanka Chládková

Vzpomínka na Jana Kapra na Hudební fakultě

Hudební fakulta JAMU uspořádala 15. října vzpomínkový den věnovaný stoletému výročí narození skladatele Jana Kapra (1914–1988), který byl na této škole dlouholetým pedagogem. Jeho žáci, kteří se vzpomínkové akce zúčastnili, František Emmert, Petr Fiala, Pavel Palkovský a Evžen Zámečník, na něj všichni vzpomínali jako na vynikajícího učitele, který jim umožnil všestranně informovaný vstup do světa hudby, a nadto byl i lidsky nesmírně vstřícný. Prof. František Emmert, který vyučoval kompozici na JAMU ještě nedávno, na Kapra například vzpomněl slovy: „Jan Kapr svým studentům nediktovat a ani neřádal, aby následovali jeho cestu. Výuku kompozice si nijak neulehčoval, snažil se vcítit do duše studenta a hlasu srdce, vnímavosti, a navázal přímo na jeho vnitřní hudební cítění a rozvíjel je. Tento přístup výuky byl pro mě značnou vybičkou do studia. Cítil jsem se takto svobodně, v hodinách jsem se k němu zcela s důvěrou otevřel. Byl to vzácný pedagog a člověk, milovali ho všichni studenti.“

Vzpomínkový den byl nazvaný Jan Kapr – skladatel mezi Prahou a Brnem. To proto, že se Kaprův názor na kompozici, její smysl a poslání, ale také strukturu a výpověď, zásadně změnil právě v době nástupu do Brna a působení na JAMU. Bylo to na počátku šedesátých let a skladatelé, kteří v té době na katedře kompozice působili (Theodor Schaefer – vedoucí katedry, Ctirad Kohoutek, Miloslav Ištván a Alois Piňos), se věnovali vedle kompozice také teoretické činnosti ve smyslu nalézání a formulování nových způsobů zpracování hudebního materiálu. Jan Kapr se k tomuto snažení připojil a sepsal v té době svůj teoretický spis *Konstanty – nástin metody osobního výběru zvláštních znaků skladby*, který se pak stal základem jeho kompoziční práce po zbytek života.

Zejména tyto Kaprovy „konstanty“ se staly hlavním předmětem zájmu teoretické části vzpomínkového dne, na níž kolegové z pražské HAMU, prof. Vladimír Tichý, MgA. Jiřina Dvořáková, PhD., a MgA. Tomáš Krejča objasňovali jejich principy a jejich využití v kompoziční i interpretační oblasti. Z brněnských účastníků se konference zúčastnili doc. MgA. Monika Holá, PhD., která auditoriu představila Kaprovu dosud neuvedenou operu *Muzikantská pohádka*, MgA. Jan Ocetek, který hovořil o Kaprově sborové tvorbě, a autorka Kaprovy monografie (a také tohoto referátu) prof. Bártová, která hovořila o skladatelově činnosti publicistické, pedagogické a o jeho symfoniích, zejména o *Desáté*, inspirované moravským prostředím.

Dobytí Říma aneb „Chutnalo nám“!

Erasmové pobyty jsou nesporným přínosem pro všechny, kteří najdou čas, chuť (a občas i odvahu ověřit své jazykové schopnosti v konfrontaci s cizím prostředím) – tedy nejen pro studenty a pedagogy, ale i pro administrativní zaměstnance školy, kteří vycestují. V květnu 2014 jsem i já využil plánované příležitosti, která se mi naskytla, a vydal se poznat fungování naší partnerské školy Accademia Teatrale di Roma „Sofia Amandolea“ do italské metropole. Cílem mé cesty byla návštěva

a poznání prostorových možností budovy školy (Via Giovanni da Procida 10, Roma) a setkání s čelními představiteli – Fabio Omodei, Paolo Alessandri či Monica Raponi – které bylo spojeno s debatou o fungování úzce profilované divadelní školy (v akademickém roce 2013/2014 zde ve všech ročnících studovalo ve všech oborech přibližně osmdesát studentů).

S touto institucí navázala Divadelní fakulta JAMU spolupráci již před dvěma lety, kdy se v rámci jejich mezinárodního

— Koláž z fotografií ze dne věnovaného na HF JAMU stoletému výročí narození skladatele Jana Kapra (1914–1988), který byl na této škole dlouholetým pedagogem. Ústřední snímek: Richard Pohl, interpret Kaprova *Svědectví*. Na malých fotografiích ve spodní řadě Kaprovi žáci Pavel Palkovský, Evžen Zámečník, František Emmert a Petr Fiala, sborníř Jan Ocetek a prof. Vladimír Tichý z HAMU, na malých fotografiích vpravo prof. Bártová, děkan HF prof. Jindřich Petráš, hosté z HAMU MgA. Jiřina Dvořáková, PhD. a MgA. Tomáš Krejča a Lubomíra Sonková, která přednesla vzpomínku Kaprových žáků.

Úvodem vzpomínkové akce zaznělo Kaprovo *Svědectví* pro klavír a světelnou režii (se světelnou režii vůbec poprvé) a česká premiéra jeho *Miniatur* pro klarinet, hoboj (anglický roh) a violoncello ve vesměs vynikající interpretaci studentů HF JAMU Richarda Pohla, Hany Mlnářkové, Marcely Mrázové, Jiřího Tolara a Lukáše Svobody. Kaprovu ranou tvorbu pak výstižně dokumentovaly jeho úpravy lidových písní v provedení sboru *Vox iuvenalis* za řízení Jana Ocetka.

Tečkou za vzpomínkovým dnem byl večerní koncert Studia soudobé hudby ze současné tvorby studentů kompozice, která v konfrontaci se skladbami Jana Kapra ukázala cesty, kterými se kompoziční tvorba na JAMU ubírá dnes.

Jindřiška Bártová

festivalu Roma Teatro Festival prezentoval náš ateliér *Klaunské scénické a filmové tvorby* pod vedením Pierra Nadauda s představením „Clown's Crumbs“ (Klaunské drobky). Inscenace měla úspěch a „klauni“ se vrátili s jednou z udílených cen. Bylo tedy nač navazovat a skutečnost, že má návštěva byla realizována v termínu konání jubilejního X. ročníku festivalu, nebyla náhodná (i když porovnávání s námi organizovaným mezinárodním festivalem SETKÁNÍ/ENCOUNTER by nebylo korektní, neboť se jedná o odlišné akce jak svým zaměřením, tak i velikostí a dalšími atributy). Organizátoři vybrali a do Říma pozvali

autorské představení Mgr. BcA. Pavola Seriše (student doktorského studijního programu dramatická umění) „Chutilo Vám, páni?“, kdy hlavní (a jediný) protagonista upravil svou česko-slovenskou verzi pro mezinárodní publikum a uvedl její anglicko-italskou variantu pod názvem „Did you enjoy your dish, gentleman?“.

Čtyřdenní svátek divadla, který probíhal v prostorách divadla Teatro Sala Uno (Piazza di Porta San Giovanni 10) za účasti zástupců škol z Itálie, Polska, Švýcarska, Litvy, Iránu a v neposlední řadě i České republiky, byl naplněn inscenacemi, jež byly zaměřeny primárně na pohybové (nonverbální) vyjadřování. A tak, jak již to bývá, některá představení byla zdařilá mimořádně, jiná o krapet méně, ale všechna si zasloužila naši pozornost a uznání – mladistvá touha

studentů podělit se o svá „poselství“, živelná energie, se kterou tak bylo činěno, a především jedinečná, mimořádně přátelská a sdělná atmosféra byly těmi hlavními přednostmi celého festivalu. A jen tak mimochodem ... Pavol Seriš si získal publikum svou mezinárodně srozumitelnou, vtipnou, přitom stále hravou a propracovanou hrou, čímž si vysloužil obrovský opakovaný aplaus a „standing ovation“, což v Římě zdaleka nebývá běžné.

Vyhlášení cen při závěrečném ceremoniálu pak již bylo potvrzením toho, o čem se po zbylé festivalové dny diskutovalo – Pavol obdržel hlavní cenu festivalu „Sofia Amendolea Special Prize“, která je udílěna mladému divadelnímu nadšenci, ze kterého číší chuť oslovovat publikum prostřednictvím divadla... a to

— Na snímku zleva Tomáš Tušer (student JT, technik), Pavol Seriš (autor a interpret) a Ondra Vodička (tajemník DIFA JAMU). —

bezesporu zaslouženě. Ještě jednou připojuji i osobní gratulaci a poděkování, že jsem mohl být přímým svědkem takto výjimečné reprezentace DIFA JAMU na mezinárodní akci.

Ondřej Vodička

Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka v Brně ovládly flétny a klarinety

Jubilejní dvacátý ročník Mezinárodní soutěže Leoše Janáčka v Brně začal v neděli 21. září 2014. V historii soutěže se letos vůbec poprvé v Brně utkaly flétny a klarinety. Špičkové pětidenní umělecké klání pořádala Hudební fakulta Janáčkovy akademie múzických umění v Brně ve spolupráci s Nadací Leoše Janáčka a pod záštitou hejtmána Jihomoravského kraje JUDr. Michala Haška a primátora statutárního města Brna Bc. Romana Onderky, MBA.

Všechna vystoupení byla volně přístupná veřejnosti v Koncertním sále Hudební fakulty JAMU, v Divadle na Orlí (Hudebně-dramatické laboratoři JAMU) a v Besedním domě, kde se 26. září 2014 od 18 hodin uskutečnil koncert laureátů a udělování cen ve spolupráci s Komorním orchestrem Ensemble Opera Diversa s dirigentem Vítem Spilkou. V oboru klarinet vyhrál první cenu Martin Adámek ze Slovenska, v současné době již student 1. ročníku Hudební fakulty JAMU. Flétny pak ovládla Anežka Vargová, která je také studentkou Hudební fakulty

JAMU v Brně. Další místa obsadili účastníci z Maďarska, Francie a ČR. Podrobné výsledky v jednotlivých oborech – viz níže. Vítězství v soutěži je spojeno se zajímavým finančním ohodnocením. Laureáti si v každém oboru odnesli za první místo částku sto tisíc korun, další dvě umístění byla spojena se sumou sedmdesát a čtyřicet tisíc korun.

O účast v soutěži byl také letos skutečně velký zájem, který navíc každoročně vzrůstá. Do Brna se sjeli mladí hráči z bezmála čtyřiceti zemí celého světa. V oboru flétna ze 141 přihlášených do Brna nakonec dorazilo 69 hráčů. V oboru klarinet se přihlásilo 87 mladých umělců a v soutěži se utkalo 49 účastníků. Interpreti (podle regulí soutěže do pětaticeti let věku) reprezentovali namnoze vzdálené státy, jako jsou například Austrálie, Kuba, Mexiko, Brazílie, Rusko, Kazachstán, USA, Jižní Korea, Čína, Taiwan, Japonsko, Izrael, ale také bezmála všechny evropské země – Francie, Polsko, Maďarsko, Itálie, Španělsko, Lotyšsko, Velká Británie, Švýcarsko ad.).

— Martin Adámek —

— Anežka Vargová —

„Dvacátý ročník soutěže jasně prokazuje její životaschopnost. Vedle soutěže při festivalu Pražské jaro se jedná o druhou nejvýznamnější akci svého druhu v tuzemsku,“ zdůraznil profesor Jindřich Petráš, prezident soutěže a děkan Hudební fakulty JAMU v Brně. Soutěž má podle něj v současné době nejvyšší parametry, které určují kvalitu podobných mezinárodních podniků. Je tříkolová a výběr repertoáru každého oboru zahrnuje vrcholná díla světových autorů.

Děkan Hudební fakulty JAMU v Brně a garant oboru lesní roh dále dodal, že v mezinárodních porotách zasedají vždy vynikající odborníci daného nástroje. V letošním roce pro obor flétna jimi byli předsedkyně Clara Novakova (ČR/Itálie), místopředseda Yoshimi Oshima (Japonsko), dále pak Carlo Jans (Lucembursko), Florence Bellon (Francie), János Bálint (Maďarsko), František Kantor a Václav Kunt z České republiky. Pro obor klarinet byli osloveni odborníci Paolo Beltramini (Itálie), předseda poroty, dále pak místopředseda Vít Spilka, Shirley Brill (Izrael/Německo), Zsolt Szatmári (Maďarsko) a Milan Řeřicha (ČR).

Soutěž se uskutečnila za finanční podpory statutárního města Brna, Jihomoravského kraje, Nadace Leoše Janáčka, Ministerstva kultury ČR, Nadace Český hudební fond a Nadace Bohuslava Martinů. Partnery soutěže v letošním roce byly Filharmonie Brno, Ochraný svaz autorský, Bärenreiter Praha, RZ Woodwind Manufacturing. Na mediální podpoře se pak podílely

Český rozhlas a Česká televize, Rádio Proglas, Opus musicum, Harmonie, Musicologica, Kult ad.

Soutěž je multioborová a v cyklu pěti let se v ní vystřídá celkem deset hráčských oborů (klavír, varhany, violoncello, kontrabas, flétna, klarinet, housle, smyčcové kvarteto, lesní roh, tuba). Příští rok se v Brně utkají obory housle a smyčcové kvarteto, ještě o rok později pak lesní roh a tuba.

Kateřina Polášková, tajemnice soutěže

Výsledková listina:

Flétna

1. cena: Anežka Vargová (Česká republika)
2. cena: Mária Kerner (Maďarsko)
3. cena: Vanda Szábo (Maďarsko)

Čestné uznání: Izabela Brodová (Česká republika)

Cena za nejlepší provedení skladby 20. století:

Joséphine Poncelin de Raucourt (Francie)

Zvláštní ocenění poroty pro nejmladšího účastníka soutěže za mimořádný výkon: Natalia Karaszewska (Polsko)

Klarinet

1. cena: Martin Adámek (Slovensko)
2. cena: Petr Vašek (Česká republika)
3. cena: Lukáš Dittrich (Česká republika)

Alexandre Milliou (Francie)

Cena za nejlepší provedení skladby Bohuslava Martinů:

Juan Sempere Donet (Španělsko)

Bořivoj Srba: PROZŘENÍ GENESIOVO

(Inscenační tvorba pražských českých činoherních divadel za německé okupace a druhé světové války 1939–1945)

Název monografie, impozantní už jen svým rozsahem, reflektuje na pozadí legendárního příběhu římského mima Genesia, který raději přijal smrt z rukou císaře Diokleciána, než aby svůj život zaprodal posluhovačství, kromě svého obecného morálního poselství základní problém českého divadelnictví za německé okupace a druhé světové války: má-li se poddat snahám nacistických „kulturtrégrů“ učinit z divadelního umění nástroj politické pacifikace českého obyvatelstva a srazit jej na úroveň nízké zábavy, nebo nepodlehnout a i s rizikem sebezničení nadále pěstovat jevištní tvorbu vysokých morálních a uměleckých hodnot. Kniha Bořivoje Srby si klade za cíl ukázat, že navzdory nesčetným omezením převážná část české divadelní obce před záměry nacistů nekapitulovala a i v této celkově stísněné době udržela při životě kvalitní divadlo.

Srba navázal na dřívější publikaci O nové divadlo (1988), v níž soustředil pozornost k tvorbě představitelů české divadelní avantgardy a jejich následovníků. V Prozření Genesiově pak podává výklad umělecké činnosti všech pražských činoherních divadel, ať již šlo o stálá divadla subvencovaná a soukromá, nebo polostálá či také divadla pro děti a mládež.

V takové šíři jmenovanou problematiku doposud nikdo neobsáhl. Nejrozsáhlejšími kapitolami jsou pochopitelně ty, které se zabývají činností Národního divadla a Městských divadel pražských. Srbovi se daří za pomoci řady konkrétních příkladů doložit, že jakkoli činohra Národního divadla ve sféře dramaturgie vykazovala některé úpadkové rysy, práce režisérů (v popředí stála inscenační tvorba Jana Bora, Karla Dostala a zejména Jiřího Frejky) byla vedena vědomím vysoce hodnotných programových cílů, což zajistilo spolehlivý základ poválečnému vývoji souboru. Byl to právě Frejka, který roku 1944 uvedl v Národním divadle dramatickou báseň Václava Renče o „Genesiově prozření“, nazvanou Císařův mim. Srba nezapomíná zdůraznit, že hra představovala jedno z nejstatečnějších domácích dramatických děl okupační éry. Stejně odvážná pak byla i její divadelní podoba, neboť Frejkovi se podařilo s pomocí všech inscenačních prostředků podtrhnout žhavě aktuální téma vzpoury proti tyranii. Méně uspokojujivé výsledky podávala Městská divadla pražská, a to zejména v druhém období jejich okupační existence, kdy byl od režijního pultu odstaven Bohuš Stejskal. Ve výčtu titulů,

jimiž dokumentuje programovou nevyhraněnost městských divadel, nezapomíná Srba uvést ani antisemitskou agitku Rotschild vítězí u Waterloo od Hitlerova „dvorního“ dramatika Eberharda W. Möllera. Slouží však k Srbově cti, že jakkoli šlo o poklesek tehdejšího českého divadla par excellence, nenechá se strhnout k tomu, aby optikou této události poměřoval i další umělecké činy na scénách městských divadel a vůbec vytvářel snadné, avšak zjednodušující závěry. V kapitole o pražských soukromých divadlech věnuje Srba stěžejní pozornost projektu „třetí pražské činohry“, jejímž záměrem mělo být vytvořit protiváhu činoherním souborům Národního divadla a Městských divadel pražských, a to důrazem na repertoár lidového typu, který by vzbudil zájem nejširšího publika. Ze Srbova výkladu vysvítá, že po uzavření Burianova Děčka plnilo nejlépe úlohu takto zaměřené scény Lidové divadlo Uranie. Jeho význam autor spatřuje mimo jiné i v tom, že se stalo dočasným azylem řady významných pražských a mimopražských herců i nástupišťem plejády začínajících hereckých osobností, které svůj talent naplno rozvinuly až v poválečné éře českého divadla. Kniha se uzavírá pojednáním

o předměstských zájezdových divadlech a ze spektra rozličných pražských činoherních scén v době okupace a druhé světové války nevyjímá Srba ani divadlo pro děti a mládež, které podle něj mělo v této době značný sociálně-politický význam, neboť se soustřeďovalo na kulturní, ale i morálně-politickou výchovu mladého publika, a to prostřednictvím vysoce kvalitních divadelních představení.

Kniha je završením Srbovy dlouhodobé, důkladné badatelské práce v oblasti českého divadla první poloviny 20. století. Znovu potvrzuje autorovu hlubokou fundovanost v oblasti historie i teorie divadla. Jak je v Srbových pracích pravidlem, i zde jsou jednotlivá zjištění výsledkem precizního studia obrovského množství pramenů (režijních knih, scénických návrhů, fotografií, zvukových a audiovizuálních dokumentů, korespondence a v neposlední řadě též recenzí a svědeckých pamětníků). To, co je třeba na Srbových divadelně-historických sondách stále oceňovat, a jeho poslední spis to opět dokládá, je mimořádná schopnost vidět divadlo v širších kontextech kulturních i společensko-politických.

Publikace významným způsobem obohacuje naše poznání dějin českého divadla, svým materiálem i způsobem, jímž Srba problematiku nahlíží, však skýtá i četné impulzy pro dnešní divadelní tvorbu.

Helena Spurná

Křest knihy Prozření Genesiovo

Poslední kniha jedné z určujících osobností DIFA JAMU, prof. PhDr. Bořivoje Srby, DrSc., jehož život se bohužel uzavřel v květnu 2014, byla pokřtěna v rámci společenského programu mezinárodní teatrologické konference DIFA Aktuální otázky analýzy inscenace/představení, která byla památce prof. Srby věnována a konala se 21.–22. listopadu 2014. Publikaci nazvanou Prozření Genesiovo vydalo na podzim Ediční středisko JAMU díky péči Srbovy stále redaktorky Martiny Procházkové. Obsáhlá kniha s bohatou fotografickou přílohou se zabývá inscenační tvorbou pražských českých činoherních divadel za německé okupace a druhé světové války. Publikaci před zahraničními i domácími hosty pokřtil proděkan DIFA pro vědu a výzkum prof. PhDr. Josef Kovalčuk, za přítomnosti děkana fakulty doc. Mgr. Zbyňka Srby, Ph.D., prof. Mgr. Petra Oslzlého a Mgr. Martiny Procházkové. Zájemci si mohou Prozření Genesiovo zakoupit v Edičním středisku nebo na jeho e-shopu.

Svatoštěpánský varhaník Ernst Wally a hlavní český organolog Petr Koukal na HF JAMU

V pondělí 14. října, den před recitálem na festivalu Bachův varhanní podzim, měl titulární varhaník svatoštěpánského dómu ve Vídni Ernst Wally na Hudební fakultě seminář na téma Franz Schmidt a hudba jeho doby. Varhanní tvorba rakouských skladatelů 19. a počátku 20. století je u nás opomíjena. Z těch známějších jmen představil Wally skladatele Simona Sechtera, rodáka z Frymburku na Lipně, Antona Brucknera, který byl skvělým improvizátorem, ale pro varhany složil jen málo skladeb, nevidomého Josefa Labora, původem z Hořovic, jenž je znám jako Schönbergův pedagog, a pozdního romantika Franze Schmidta, který byl významnou osobností rakouského kulturního života, byl koncertním hráčem, pedagogem a nakonec rektorem Vysoké hudební školy ve Vídni. Ernst Wally hudební ukázky nejen pouštěl, ale také je hrál, včetně efektní a hráčsky náročné Schmidtovy Toccaty C dur. Den po semináři tento Rakušan vystoupil na recitálu s Preludiem a fugou D dur od Franze Schmidta, dále se skladbami J. S. Bacha, W. A. Mozarta, M. Slimáčka, C. Francka a L. Vierna v jezuitském kostele, kam přilákal neuvěřitelných 550 návštěvníků!

O restaurování zvuku varhan – tak se jmenoval seminář o měsíc později, přesně 10. listopadu. Hlavní organolog Národního památkového ústavu PhDr. Petr Koukal, PhD., uvedl do problematiky restaurátorských přístupů při obnově historických varhan, v níž se nově stala prioritou zvuková kvalita. Seznámil se specifickými postupy českých restaurátorů a dokonce s nejnovějšími (týden starými!) poznatky z projektu, na němž pracuje. Koukal představil rovněž svou publikaci Dobře rozladěné varhany (Telč, NPÚ 2013), která je první monografií o dějinách varhanního ladění u nás. Mimořádně zajímavé údaje provázely zvukovými a fotografickými ukázkami. Již během semináře byly kladeny přítomnými různé doplňující otázky a po skončení se rozproudila diskuse nad složitou problematikou.

Jana Michálková-Slimáčková

— Titulární varhaník svatoštěpánského dómu ve Vídni Ernst Wally měl na Hudební fakultě JAMU seminář na téma Franz Schmidt a hudba jeho doby.

Mezinárodní konference o analýze divadla připomněla odkaz Bořivoje Srby

Letošní ročník pravidelné mezinárodní teatrologické konference, pořádané DIFA JAMU, byl zamýšlen jako pocta jedné z určujících osobností této fakulty, prof. PhDr. Bořivoji Srbovi, DrSc. Jeho životní dráha se však naneštěstí v květnu 2014 uzavřela a konference již mohla pouze připomenout jeho výjimečně rozsáhlé vědecké, dramaturgické i pedagogické dílo. V rámci společenského programu pak byla pokřtěna jeho poslední kniha Prožření Genesisovo, kterou na podzim vydalo Ediční středisko JAMU díky péči Srbovy stálé redaktorky Mgr. Martiny Procházkové.

Konference Aktuální otázky analýzy inscenace/představení: in memoriam prof. PhDr. Bořivoje Srba, DrSc. (21.–22. listopadu 2014) svým tématem odkazovala nejen na Srbovy rozborů mnohých významných inscenací dějin českého divadla, ale také reflektovala metodologické otázky spojené s aktuálním výzkumným projektem Brněnská studiová divadla II: dokumentace – rekonstrukce – analýza (č. GA13-21421S), řešeném na DIFA, který je zaměřený mj. na analýzu klíčových inscenací brněnských studiových divadel zejména v osmdesátých letech. Konference se tak konala v rámci tohoto projektu, financovaného Grantovou agenturou České republiky, a průběžné výsledky výzkumného týmu na ní prezentovali prof. PhDr. Josef Kovalčuk, prof. Mgr. Petr Oslzlý a Mgr. et Mgr. Radka Kunderová, Ph.D.

Analýza inscenace a představení představuje pro reflexi divadla zásadní téma, podle autora programové koncepce konference, doc. PhDr. Jana Roubala, Ph.D., je v současnosti pokládána „za organickou součást divadelní vědy jako hlavní a výchozí procesuální objekt jejího zájmu. Jako taková ovšem představuje také průběžný kámen teatrologické kompetence a adekvátní metodologie. A to jednak kvůli své specificky tranzitivní časoprostorové povaze, a dále i vzhledem k různým klasickým i současným podobám inscenace a představení, které vyžadují různé metodologické přístupy.“ Těžiskům konference proto byla jejich reflexe, komparace a konfrontace, ale také symptomatické příklady jejich praktického uplatňování.

Zvolené téma zaujalo dvacítku odborníků a odbornic nejen z Česka a Slovenska, ale také z Polska, Rakouska,

Německa či Slovinska. Polští účastníci Dr. hab. Mariusz Bartosiak (Univerzita v Lodži) a Dr. hab. Wojciech Baluch (Jagellonská univerzita v Krakově) představili vlastní teoretické koncepty, první zapojuje do analýzy divadla neurofenomenologii, druhý vychází z proměny pozice dramaturga v polském divadle. Také Mag. Dr. Daniela Pillgrab z Vídeňské univerzity představila svůj originální přístup, stavějící analýzu inscenace do kontextu globalizace. Dlouhodobý spolupracovník DIFA JAMU, Dr. phil. Erhard Ertel ze Svobodné univerzity v Berlíně, reflektoval historickou podmíněnost pojmu Aufführung (představení), zatímco doc. Dr. Andreas Enghart z mnichovské Ludwig-Maximilians-Universität uvažoval o pozici politického divadla na současných scénách. Příspěvek Doc. Dr. Křištofa Jacka Kozaka z Primorské univerzity ve slovinském Koperu zaujal komplexní analýzou prvků tragédie v současném divadle. Slovenskou teatrologii reprezentovala prof. PhDr. Jana (Bžochová) Wild, Ph.D., z bratislavské VŠMU, která analyzovala soudobé politické divadlo na příkladu projektu režiséra Christoha Schlingensiefela Prosím, milujte Rakousko, a prof. PhDr. Dagmar Inštorisová, Ph.D., z Panevropské vysoké školy v Bratislavě, klasifikující různé roviny a typy interpretace divadelního díla.

České uvažování o divadle tak bylo přírodně konfrontováno s aktuálními tendencemi analýzy divadla jinde v Evropě.

Domácí účast se vyznačovala širokým generačním rozpětím. Díky prof. PhDr. Janu Císařovi, CSc. (DAMU) byla zastoupena generace, jež od konce padesátých let emancipovala českou reflexi divadla od ideologických dogmat, zatímco Nina Vangeli, Josef Kovalčuk a Petr Oslzlý reprezentovali generaci studiových divadel 70. a 80. let. Za teatrologii, kteří studovali už v porevolučních letech, vystoupili Mgr. Martina Musilová, Ph.D. (FF MU a DAMU) nebo doc. MgA. David Drozd, Ph.D. (FF MU a JAMU), a své přístupy prezentovali i zástupci generace nejmladších teatrologických akademiků, mj. Mgr. Jitka Goriaux Pelechová, Ph.D. (DAMU).

Návratnými motivy příspěvků a diskusí byly otázky adekvátnosti zvolené metody analýzy a interpretace, ať už se jednalo o zobecňující reflexi této problematiky, nebo konkrétní aplikace zvolených metod na inscenace současné i minulé (nejhlouběji do minulosti sáhl svou analýzou Radokových variací Hry o lásce a smrti Mgr. Honza Petružela, Ph.D.). Vracely se též otázky uchopení performativních tendencí, jež nadále v části divadelní produkce sílí, stejně jako možnosti a rizika využití stále dokonalejších technologií pro analýzu divadla (MgA. Michal Zetel, Ph.D., z JAMU např. nastínil možnosti video trackingu).

Běžný divadelně-praktický chod fakulty se tak na dva listopadové dny napřel teoretickým směrem a plně konferenční auditorium zahrnující četné domácí doktorandy dávalo svitnout naději, že se tradiční žehráni na odtržení teorie a praxe pozvolna stane vyprázdněným klišé...

Radka Kunderová

— Na konferenci diskutoval také profesor Jan Císař. Vpravo profesorka Eva Stehlíková.

Premiéra nového muzikálu v Divadle na Orlí

Třetím projektem letošního absolventského ročníku muzikálového herectví je titul s trochu záhadným názvem NA DNO! Jako člen tvůrčího týmu rád prozradím něco z autorského zákulisí tohoto nezvyklého počínu a nabízím zároveň i malé interview s libretistou.

Prvotním záměrem bylo patrně uvést muzikálovou novinku napsanou studentům takřka na tělo, a už výběr autorů a inscenačního týmu naznačuje, že záměrem poměrně odvážným. Iniciátory tohoto nápadu jsou dramaturg Jan Šotkovský a vedoucí absolvujícího ateliéru Sylva Talpová. Že se bude jednat o kus vybočující z běžného muzikálového mainstreamu, to ostatně s dosavadní muzikálovou dramaturgií DNO celkem koresponduje. Autory muzikálu NA DNO! jsou totiž známí operní „diverzanti“, libretista Pavel Drábek a skladatel Ondřej Kyas. Pavel Drábek je anglista, teatrolog a překladatel. Je autorem řady operních a minioperních libret, několika her, ale také např. pozoruhodné knihy České pokusy o Shakespeara: Dějiny českých překladů Shakespeara... Ondřej Kyas je hudebník mimořádně širě záběru. Komponuje duchovní hudbu, opery, minioperky a další skladby, z vážné hudby ale často zabrousí i do jiných žánrů. Hrál a autorsky se činil v řadě brněnských alternativních a bigbítových kapel, v současnosti vystupuje coby „elektrifikovaný písničkář“ Kygiss, dlouhodobě spolupracuje se skupinou Květy a dalšími. Oba společně jsou vůdčím autorským tandemem brněnského Ensemblu Opera Diversa. Ač jsou tito

tvůrci zkušenější a sešraní, muzikál bude pro ně krokem do neznáma a nutno podotknout, že i pro mě (režiséra) se bude jednat v rámci žánru o debut, byť se v hudebním divadle nějakou dobu už také pohybuji.

Muzikál pojednává téma osobní krize spojené s opouštěním relativního bezpečí studentského stavu a vstupem do života – trochu vzletně řečeno. Skupina studentů v příběhu připravuje své absolventské představení, čímž se situace na jevišti občas až překvapivě přesně protíná s reálnými situacemi skutečných herců. Když jsme si se studenty procházeli první verzi textu, pojal jsem na základě jejich reakcí dokonce podezření, zda Pavel nevyslal z Hullu, svého současného působiště, do Brna nějakého špióna. Celá skupina i každý zvlášť v procesu zkoušení (v příběhu) klesá na pomyslné dno, aby se od něj odrazil a našel v sobě především sílu a chuť poprat se s náročnou profesí, uměleckými problémy i životními peripetemi. Dodávám pro úplnost, že v inscenačním týmu jsme spolu s choreografkou Hanou Halberstadt, dramaturgem Miroslavem Ondrou, scénografkou Lucií Sedláčkovou a produkční Karolínou Vyhnálkovou. Na premiéru se můžeme těšit 13. února, shodou okolností v pátek, a já jen doufám, že pověrečný pátek třináctého nepřinese tomuto muzikálovému experimentu v naší hudebně-dramatické laboratoři smůlu, ale na druhou stranu, kdy jindy klesnout na dno než v pátek třináctého?

Tomáš Studený

Jak se nacvičuje muzikál

Pavle, co Tě inspirovalo, jak vznikl nápad, téma, forma?

Jako vždycky od námětu k realizaci bylo daleko. Zůstala ta zásadní věc: totiž že muzikál je napsán přímo na tělo a pro

— Pavel Drábek – autor textu muzikálu NA DNO! —

tento ročník. A protože mám s muzikálem dvojaký vztah, odrazilo se to myslím i ve hře samotné: totiž je to muzikál o tom, o čem má smysl psát muzikál takřka říkajíc z bodu nula. Původně jsem myslel, že to bude více ve smyslu „Muzikál je když...“ (památce Iva Osolsobě), ale postupně se to posunulo směrem k příběhu o tom, jak se muzikál nacvičuje a co z něj dělá zajímavou věc.

Jaké byly největší tvůrčí obtíže?

Chachá! Vždycky a jediné čas a energie. Ostatní tvůrčí obtíže (jak to nazýváš) jsou to, co mě na psaní nejvíc baví: nevědět, hledat, zkoumat, promýšlet, riskovat, strašně pochybovat a nakonec jít s kůží na trh.

Co pro Tebe muzikál jako žánr skýtá za výzvy, čím Tě láká, kde naopak vidíš jeho limity, případně nástrahy?

Muzikál je, podobně jako opera, totální umělecké nasazení: máte divadlo, muziku, poezii, pohyb a tanec a příběh.

Tento mix umí diváka i herce pohnout do jiného světa a přimět je k tomu, že ten náš svět nahlédnou třeba jinak. Je to vlastně takový komplexní ponor a po vyplutí na povrch by si měl člověk sám v sobě uspořádat, co je pro něj cenné a krásné.

Navazuješ na nějakou žánrovou linii v oblasti muzikálu, nebo se jedná o úplný experiment?

Na toto posouzení se necítím. Lidé, kteří muzikály znají, jistě poznají, že vzorů je tu mnoho... od Rodgerse a Hammersteina přes Sondheima až po experimentální a alternativní muzikály. Ale o to mi v první řadě nešlo, ačkoli jsem se pokoušel nakoukat díla s podobným námětem. Výsledek je myslím (a doufám) původní. Určitě je v tom i kus experimentu: je to pro jedinečnou situaci a jedinečný soubor a mělo by to být o základních otázkách, které člověk na prahu profesionální dospělosti prožívá.

Tomáš Studený

Theatre tech – malá reflexe

Na brněnském výstavišti proběhl v minulých dnech první ročník veletrhu divadelní a jevištní techniky Theatre tech. V současné době pracuji jako zvukař, ovšem dá se říci, že mám blízký vztah ke všem složkám divadelní technologie. Jednak jsem na Divadelní fakultě JAMU vystudoval obor zaměřený přímo na tuto tematiku a potom jsem měl možnost v průběhu své několikaleté praxe vyzkoušet si i práci osvětlovače či jevištního technika. Zároveň působím i jako pedagog na Divadelní fakultě JAMU, kde vyučuji předmět „Základy scénického zvuku“ a také mentoruji zvukové projekty studentů. Proto jsem přivítal nabídku zúčastnit se tohoto jedinečného setkání divadelníků, zástupců firem a dalších odborníků zabývajících se (nejen) divadelními technologiemi. Z mého pohledu byl přínosný především program probíhající v Rotundě pavilonu A brněnského výstaviště. Semináře a workshopy s tématy „Moderní digitální audiosystémy, problematika bezdrátových systémů z hlediska legislativy, line array systémy“ až po praktické ukázky směřování subbasové energie zajisté lahodily uchu každého přítomného zvukaře. Rovněž podnětné byly i prezentace jednotlivých firem na tzv. „JAMU STAGE“. Zajímavou událostí veletrhu byl „Kulatý stůl o využívání současných jevištních technologií v divadelní praxi“. Spektrum diskutujících bylo vskutku pestré, a byť se většina

příspěvků točila kolem nedostatku peněz, byly zde vysloveny i podněty, na které bych rád alespoň touto formou reagoval. Budu se zabývat spíše problematikou zvukových technologií, která je mi přece jen bližší. Zaznělo postesknutí nad absencí „sound-designera“ jako osoby, která vymyslí a nastaví zvukový systém pro konkrétní divadelní prostor nebo inscenaci. Ano, takový člověk v divadle chybí, a dokonce myslím, že náplň jeho práce by mohla mít poněkud širší záběr (například tvorba a editace zvukových stop). Na tomto místě je potřeba říct, že tuto funkci ve většině divadel splňují řadoví zvukaři. A v tom je právě ten háček. Běžný divadelní zvukař totiž „vyšším cílům“ připadajícím do kompetence „sound-designera“ musí často obětovat svůj volný čas, energii a mnohdy i vlastní finanční prostředky. Rovněž je pro něj značně obtížné sledovat veškeré novinky v oblasti zvukových technologií, neboť tempo, jakým se obor vyvíjí, je vskutku strhující. V diskusi se hovořilo o podpoře vzdělávání, ale jednalo se o vysokých školách, a v divadlech přece pracují zaměstnanci, nikoli studenti. Rozhodně nechci snižovat význam, který mají vysoké školy s odborným zaměřením. Naopak akademická půda se může stát jakousi platformou – místem pro pořádání workshopů a seminářů pro širokou odbornou veřejnost. Jistě se zde najde i prostor pro prezentaci produktů a firem zabývajících se danou problematikou. Tím by snad mohla být částečně eliminována jedna z dalších připomínek,

jež zazněla v diskusi: zvukaři jsou „konzervativní“ a nepřijímají nové technologie, zůstávají u starých osvědčených postupů. Pokud by tito „konzervativci“ získali zpětnou vazbu od kolegů zvukařů a nebyli přesvědčováni pouze obchodními zástupci, jistě by mohli přehodnotit svá zamítavá stanoviska k novým technologiím. Ostatně i pro zástupce firem a jejich vývojové pracovníky může být zajímavé dozvědět se, s jakými požadavky a problémy se potýká běžná praxe. Dovolím si tedy shrnout základní teze, jak posunout vnímání a především vstřebávání nových technologií v českém divadelním prostředí z pohledu divadelního technika:

Vedení divadel by měla umožnit vzdělávání svých technických pracovníků a především je motivovat k této činnosti (vzdělávání jako součást pracovní doby apod).

Vysoké školy by se mohly stát garantem pro pořádání workshopů a seminářů nejen pro své studenty, ale i pro širší odbornou veřejnost.

Firmy zabývajících se divadelními technologiemi zde mohou prezentovat své produkty a zároveň získat reflexi o jejich využití v běžné praxi.

Vše je možno aplikovat pro zvuk, světlo i jevištní technologie.

Nabízím koncepci, pokusím se oslovit příslušné instituce a zainteresované osoby. Bude-li vůle zúčastněných stran, věřím, že pokrok je možný.

Jan Škubal

VENI ACADEMY na JAMU – Musica nova 2014 / Setkávání nové hudby Plus

VENI ACADEMY je komunitou mladých hudobníků, kteří mají chuť hrát hudbu, s akou sa v škole bežne nestretnú. Spôsob, ako ju hrať, im sprostredkujúvajú skúsení hráči z VENI ensemble, ktorí sa starajú o ich ďalší umelecký rast.

VENI ACADEMY má za sebou od roku 2010 okrem množstva úspešných koncertov v rozmanitých prostrediach (od konvenčných koncertných sál, cez neobvyklé priestory – napríklad parky, nákupné centrá alebo električky MHD – až po veľké festivaly, akým je Bažant Pohoda) aj svoj prvý CD titul, ROLLING TONES/in zarter Bewegung, ktorý získal na Slovensku prestížne ocenenie Radio_Head_Award 2013 za „najlepší album roka v kategórii Klasická hudba“.

Rokom 2014 sa začala ďalšia etapa tohto projektu, vyznačujúca sa prívivom úplne nových mladých ľudí zo Slovenska, Čiech, Maďarska, Poľska a Estónska, „poznačených“ chuťou vydať sa na dobrodružnú cestu objavovania „hudby novej chuti“.

VENI ACADEMY hrá hudbu, ktorá je vo väčšine prípadov zaznamenaná v podobe tzv. otvorených partitúr (prinajmenšom z hľadiska nástrojového obsadenia). To preto, lebo chce byť otvoreným prostredím pre všetkých, ktorí sa zaujímajú o interpretáciu súčasnej hudby, a teda nie je možné celkom predvídať, v akej zostave

sa v danú chvíľu mladí hudobníci zídu.

Za myšlienkou hrať otvorené partitúry je však okrem tohto, takpovediac praktického hľadiska, ešte aj oveľa zásadnejší zámer: tieto partitúry kladú istým spôsobom vyššie nároky na predstavivosť, kreativitu, osobnostný vklad a zodpovednosť interpreta, než hudba, ktorá je „do bodky“ zaznamenaná skladateľom v notách. A tak naučiť sa hrať takúto hudbu je vlastne ešte väčšia výzva, ako je to v prípade tzv. tradične notovaných partitúr; je to pozvanie preskúmať priestor „ešte komponovanej, ale už improvizovanej“, alebo „ešte improvizovanej, ale už komponovanej“ hudby, osídlit ho, udomácnit sa v ňom a prirodzene sa v ňom pohybovať...

Po troch úspešných tohtoročných koncertoch na Slovensku – v Košiciach, Ružomberku a Bratislave – prichádza VENI ACADEMY v osobách niekoľkých lektorov a starších študentov z predošlej etapy súboru (2010–2013) aj na JAMU, aby v spolupráci s Jaroslavom Šťastným a jeho študentmi z predmetu Improvizácie počas konferencie Musica Nova 2014 pripravil nový program, ktorý po dvojkoľňovom intenzívnom skúšaní formou kreatívnych workshopov (na ktoré sa môžu prihlásiť aj ďalší študenti JAMU) uvedla v Divadle na Orlí 3. decembra.

Daniel Matej

Cykly: Divadelní kočování po východním Turecku

V rámci specifického vysokoškolského výzkumu jsem v létě 2014 realizoval projekt Výzkum divadelního jazyka – hledání univerzálií divadla v jazykově a kulturně odlišném prostředí s využitím českých lidových tradic, který spočíval v třítydenním divadelním kočování s inscenací *Cykly* (která byla vytvořena zvláště pro tuto příležitost) po východním Turecku.

Projekt přímo navazoval na mé předchozí praktické divadelní výzkumy realizované během doktorského studia na DIFA JAMU (inscenace uváděné každoročně ve vsi Velká Lhota na Českomoravské vrchovině, které čerpají inspiraci z místních lidových pověstí, tradic, písní a rovněž z rozhovorů s velkolhoteckými obyvateli) a na předchozí ročníky projektu *KočéBRování*, který od roku 2010 realizují se svým vlastním divadlem *KočéBR*. O „velkolhoteckém divadelně“ jsem pojednal již v jednom z dřívějších čísel *Občasníku JAMU* (č. 2013/II–2014/I, zmiňoval se o něm rovněž Marek Hlavica v č. 2014/II), přiblížím zde tedy alespoň v krátkosti, jakých témat se týká *KočéBRování*.

KočéBRování 2010–2013

V uvedených letech kočoval *KočéBR* po vsích v jižních Čechách a na Českomoravské vrchovině s inscenacemi vycházejícími buď z autorských úprav klasických textů (H. Sachs: *Tele*; K. J. Erben, V. Větrovec: *Kytice*; Homér, V. Větrovec: *Ílias*) či přímo s autorskými inscenacemi (*Tyjátrmachers* aneb *Hovada herecká*...). Během *KočéBRování* herci po zmiňovaných oblastech putovali obvykle deset až čtrnáct dní a představení hráli dvakrát (ve výjimečných případech i třikrát) denně na různých místech. Celkem tak během každého ročníku *KočéBRování* navštívili v průměru

dvacet pět vesnic, kde si své diváky muse-li získávat objížděním vsi, osobním a bezprostředním zvaním svých diváků a vyhlásováním času uvedení inscenace.

Ačkoliv obsahově i formálně odlišné, měly všechny zmíněné inscenace několik věcí společných: touhu přinést (a přivést) divadlo, divadelní zážitek, i lidem, kteří nemají možnost jej běžně zhlédnout (či o něj primárně nejví zájem), lidem, pro něž není divadlo obvyklou záležitostí či společenskou nutností a kteří na něj snad díky tomu mohou pohlížet bezprostředněji, otevřeněji a bez zažitých konvencí. Herci i režisér se zároveň v těchto prostředích (kde divadlo nebývá kolikrát ani očekáváno) bez divadelního sálu a scény (hrávalo se na návších, v hospodách, na dětských a fotbalových hřištích apod.) museli spoléhat především na to nejzákladnější ze svého hereckého a divadelního umění a řemesla.

Východiska tureckého divadelního putování

Propojení mezi oběma zmíněnými projekty (tj. „velkolhoteckého“ a „kočovného“) tedy spočívalo především ve využití zkušeností ze čtyř uskutečněných let *KočéBRování* a šestileté zkušenosti s divadelní prací s lidovými tradicemi, zvyklostmi a písněmi ve Velké Lhotě. Jak je patrné již z názvu letošního projektu, jeho záměrem bylo ověřit komunikativnost zdivadelněných lidových tradic (využity byly přednostně ty, které jsem během uplynulých let zaznamenal a leckdy již divadelně ztvárnil ve Velké Lhotě – i z toho důvodu, že poznatky tohoto divadelního výzkumu budou zahrnuty do mé disertační práce týkající se právě mého divadelního počínání tamtéž) v prostředí, které se

od toho našeho liší kulturně, nábožensky, sociálně i geograficky. Turecko (a zejména jeho východ) pro tento záměr představovalo ideální lokalitu – je v podstatě tou „nejbližší vzdálenou civilizací“, jakou bychom si mohli představit.

Inscenace *Cykly*, kterou jsem naskoušel se studenty či absolventy JAMU (Vojtěch Johaník, Tereza Koláčková, Jan Neugebauer, Tereza Slámová), profesionálními herci z české republiky (Robert Mikluš, Veronika Lazorčáková) i ze zahraničí (Rebeca Izquierdo ze Španělska, Ibrahim Volga Mengü z Turecka), vyprávěla jednoduchý příběh lidského života, ve kterém diváci sledovali narození hlavní hrdinky (Tereza Slámová), její dětství, první lásku, svatbu, úmrtí obou jejích rodičů, narození prvního potomka a jeho „vylétnutí z rodičovského hnízda“ a smrt. Scénář, který tento příběh vypravoval, byl montáží velkolhoteckých lidových zvyklostí, jež se týkaly individuálního lidského života (křest, svatba, pohřeb...) i kalendářního roku (velikonoční obyčej, obřady vynášení smrti apod.), a velkolhoteckých lidových písní (inscenaci živě doprovázela hrou na akordeon Tereza Koláčková, která se spolu s ostatními rovněž střídala v jednotlivých rolích).

Záměrem tvůrců bylo uskutečnit minimálně deset repríz inscenace, a to zejména v malých vsích, kde lidé přicházejí do kontaktu s divadlem zřídka či vůbec. Cesta byla naplánována do okolí města Kars a poté, jižně od něj, do okolí jezera Van – tedy na samý východ Turecka do blízkosti gruzínských, arménských a íránských hranic. Ani jedna z repríz nebyla předem domlouvána, spoléhali jsme se především na tureckého herce a našeho tlumočnicka Volgu Mengü a na zkušenosti z let předchozích (takřka všichni herci se v minulosti účastnili buď *KočéBRování* či minimálně jedné z inscenací uvedených ve Velké Lhotě).

— Turečtí diváci si účinkující v putovním představení *Cykly* často fotili.

— Režisér a autor tohoto článku jako součást publika přihlízejícího tureckému uvedení *Cyklů*.

Muhtarové, turecké děti, „Brookův koberec“ a setkávání se

Náš všední den v Turecku vypadal tak, že jsme na mapě našli (či od místních prostřednictvím tlumočnicka dostali „tip na“) vhodnou vesnici a dvěma vozidly z turecké půjčovny aut vyrazili k ní. Vždy bylo nutné obstarat si povolení od místního starosty (muhtar), popř. duchovního (imám), který vedle náboženských funkcí mívá na starosti i místní rozhlas (ampliony bývají na mešitách, z nichž jsou některé přestavěnými křesťanskými kostely v důsledku mnohasetleté migrace tureckého a arménského obyvatelstva). Hrál se na největších křižovatkách ve vsi (představení tak bylo často přerušováno projíždějícími traktory či procházejícími stády krav) či na školních pozemcích.

„Brookův koberec“ (naše hrací scéna) se osvědčil i jinak než ryze divadelně. Začátky představení bývaly ve znamení chaosu a zmatku, které vyvolali přijíždějící kočovníci – okamžitě se kolem nich sbíhali místní děti i dospělí, ohmatávali rekvizity i samotné herce a nezdálo se s nimi chtěli fotografovat. Přípravy k hraní tak byly soustavně narušovány, dokud hercům nedošlo, že chystání scény musí započít kobercem – jakmile na něj vstoupili, byl klid. Nikdo z budoucího publika si netroufl na koberec vkročit či herce otravovat prosbami o další a další fotografie. Během samotného představení pak diváci okolo koberce vytvářeli neprostupnou kruhovou zeď, skrze kterou se pozdě přišedší publikum již nemělo šanci dostat. Tedy – pokud bylo publika dost (několikrát se stalo, že se hrálo pro „pouhých“ dvacet diváků – „pouhých“ uvádím v uvozovkách proto, že více se jich ve vesnici snad ani nevyskytovalo).

Po skončení představení byli herci nezřídka zváni muhtarem k němu domů na čaj (alkohol Turci – resp. Kurdové žijící v oblasti, kde jsme hráli – nepijí, a když,

tak rozhodně ne na veřejnosti). Co se odehrávalo před začátkem, v závěru nabývalo ještě více na síle. Obvyklé bývalo, že celý inscenační tým našel přístřeší přímo ve vsi, kde právě dohrál, nemluvě již o večeri a případné snídani. Pohostinnost místních obyvatel neznala mezí i přesto, že veskrze všechny vesnice, kde jsme hráli, byly opravdu chudé – nízké a malé kamenné domy, v nichž často žily velké rodiny o sedmi i více členech, obyvatelé živící se převážně zemědělskými pracemi na svých malých polích, na dvorech a zahradách (moc se zde nevyskytovaly, nacházeli jsme se ve stepních oblastech či v polopoušti) sušili exkrementy dobytka (výborné palivo pro dlouhé a mrazivé anatolské zimy), v jedné vsi dokonce neměli ani tekoucí vodu apod. Paradoxem však bylo, že se téměř na každém takovém domě nacházel (porůznu přidělaný) satelit a mnoho diváků si představení nahrávalo na chytré mobilní telefony (s kterými si pohrávali pastevci krav či koz i při práci)...

Inscenace se reprízami postupně proměňovala. Poměrně velké množství českého textu bylo postupně eliminováno a v některých případech nahrazeno tureckými výrazy, jednotlivé akce se postupně zpřesňovaly, temporytmus inscenace se ustálil a celý tvar v konci naší turecké pouti nabyl podoby jakési lidové či folklórní commedie dell'arte.

Skutečnost, že pro většinu diváků, pro které studenti JAMU a KočéBR na východě Turecka hráli, to bylo vůbec první setkání se „živým“ divadlem, vedla k četným rozhovorům o samotném představení, ale především pak k různorodým a výjimečným setkáním, která si pravděpodobně nikdo z celého týmu z paměti nevymaže. Rozhovory se týkaly převážně důvodů, proč jsme do této oblasti vůbec zavítali a co jsme svou výpravou sledovali, a dále pak detailů týkajících se kulturních odlišností (např. proč dívky dávají

chlapcům o Velikonocích malovaná vejce? A proč je za to chlapci bijí?), které by si zasloužily své vlastní pojednání.

Zcela subjektivně (což mi formát Občasníku JAMU naštěstí umožňuje) si na celém projektu nejvíce vážím právě oněch setkání. Byla to setkání, která nebyla zatížena jakoukoliv divadelní konvencí, a zároveň setkání, která dokázala, že divadlo (ač mu nemusí všichni beze zbytku rozumět) setkáním (a o setkání) zkrátka je.

Co dál?

Bližší informace o popisovaném výzkumu jsou v současné době prezentovány formou přednášek (Klub cestovatelů v Brně, říjen), projekcí dokumentárního filmu Lucie Harapátové *KočéBRování 2014: Cykly* (listopadové premiérové uvedení v Divadle na Orlí bylo spojeno s vernisáží fotografií Marka Hlavici), diskusí s diváky a tvůrci (DAMU, prosinec 2014) a několika článků v divadelním tisku (Divadelní noviny, Taneční zóna). Výsledky výzkumu budou zveřejněny v roce 2015 v rámci Akademických studií DIFA JAMU a budou rovněž součástí mé disertační práce.

Co se týká budoucnosti obou projektů („velkolhoteckého“ i „kočovného“), obejdou se již pravděpodobně bez účasti a podpory DIFA JAMU a uskuteční se pouze pod hlavičkou divadla KočéBR. V plánu je jak další ročník divadelně-antropologického festivalu Velkolhotecké divadelní režžování, tak i další KočéBRování, které by se tentokrát mělo odehrát v „českých“ vesnicích na americkém jihu. Je však nutné zmínit, že bez podpory DIFA JAMU by oba zmíněné projekty pravděpodobně nevznikly a rozhodně by nedospěly do popisovaného stadia. Přičemž ono „dospění“ můžeme vnímat zcela doslovně.

Vítězslav Větrovec

How to play Verdi?

Počátkem listopadu navštívil katedru bicích nástrojů prof. Massimo Pastore z Conservatorio Padova. Nebyl pro nás úplně neznámý, měli jsme kladné reference od našeho absolventa Gabriela Chily, který u něj v rámci programu Erasmus strávil celý rok. Stejný program (tedy již Erasmus+) teď přivedl prof. Pastora do Brna.

Třídenní seminář byl věnován zejména základním nástrojům symfonického orchestru. Zahrát čtyři obvyčejné čtvrtové noty na velký buben se leckomu může zdát jako banalita a v kontextu vysoké hudební školy až směšné. Ale tento návrat „na počátek“ občas nikomu z nás nezaškodí. S touto filozofií předstoupil prof. Pastore před studenty – mít dokonale zvládnuté

ty zdánlivě nejobyčejnější věci a na nich stavět věci složitější. Takto se dostalo na malý buben, tamburínu, triangl, kastaněty, činely a velký buben a příslušné orchestrální party. To přišlo vhod v pravou chvíli, vzhledem k připravovanému konkurzu do bicí skupiny Filharmonie Brno. Samozřejmě přišla řeč i na další věci – prof. Pastore má co říci také k sólové literatuře.

Nenápadná zmínka v pauze seminářů vyvolala žádost o předvedení toho, jak sami Italové hrají party bicích nástrojů ve skladbách Giuseppe Verdiho. Ty totiž skrývají řadu nejasností. Prof. Pastore předvedl několik ukázek italského přístupu k dané problematice. Měli jsme tedy informace přímo „od pramene“. Jedno z témat mojí reciproční prosincové návštěvy v Padově se tím samo nabídlo: How to play Janáček?

Martin Opršál

REVERSING DOOR UVÁDÍ

International meeting in Lithuania (Mezinárodní setkání v Litvě)

Překlad: Reversing Door/Reverzní dveře
Interpretace: Kamila Kostřicová, Anna Votrubová,
Lucie Prouzová (Ateliér Divadlo a výchova DIFA JAMU)
Autor: Festival Interrampa 2014
Režie a dramaturgie: Neringa Daniene a kol.
Produkce: Kulturní centrum Rokiškis (Litva)
Expertí - diskuse: Joke Elbers (Holandsko),
Dace Vilne (Litva), Ram ųnas Abukevičius (Litva)

Hráli:

Česká republika – REVERSING DOOR
Holandsko – Fam Stam
Gruzie – Ozurgeti Professional State Drama Theatre
by Al. Tsutsunava
Rusko – Yekaterinburg Youth Theatre – studio „Galerka“
Lotyšsko – Liepaja Metalurģs Folk Theater
Litva – Rokishkis Folk Theatre, Puppet Theatre of Bajorai Culture Centre CHIZ, Theatre of Skapishkis and youth theatre „Ku-Ku“, Theatre of Jonava Municipality, Common project of Rokiskis cultural center and Rokiskis choreography school

Prolog:

Divadlo musí cestovat!
Poznejme zahraniční soubory!
Poznejme cizokrajné kultury!
Přemýšlejme o divadle!
Diskutujme o divadle!
Reprezentujme naši zem!
Ukaųme, ųe každý národ, každá zem má něco do sebe!
Ukaųme, čím jsme zajímaví! Poznejme, čím jsou zajímaví druzí!
Ukaųme naši divadelní tvorbu! Poznejme divadelní tvorbu i jiných zemí!
Mezinárodně!!!

— Část mezinárodního osazenstva festivalu Interrampa 2014 v Rokiškisu: Litva, Rusko, Lotyšsko, Česká republika, Holandsko, Gruzie.

— Plakát inscenace *For Freelance Lover* souboru *Reverzní dveře* (studenti Ateliéru Divadlo a výchova JAMU pod vedením Kamily Kostřicové).

1. jednání (23. října 2014)

Příběh začíná příjezdem souboru *Reverzní dveře* do Litvy a následnou „open air opening ceremony“ s orchestrem a mikrofonovým uvítáním, kde každý z hrajících prezentuje na jevišti svou zemi svou národní vlajkou. *Reverzní dveře* tleskají a smějí se i přes to, ųe je minimálně 10 pod nulou. Dění pokračuje přesunem do divadla, v hlavní roli Holandsko:

„Holandský divadelní soubor Fam Stam otevířel festival svým představením Stay tuned a v očekávání dalšího programu nastavil laťku velmi vysoko. Vztah, společný tanec, dotyk, čas, vzpomínky, přítomný okamųik, hřeben. Osudové setkání dvou lidí, kteří spolu proųijí celý ųivot. V dobrém i ve zlém. Od začátku do konce – proųijí. Inscenace je výpovědí, ohlédnutím, reflexí společného ųivota. Reálný ųivot a nepřekvapivý (v dobrém slova smyslu: ųádná telenovela) vztah muže a ųeny – seznámení, první rande, první sex, první dítě, druhé dítě, třetí dítě, rodinný ųivot, odchod dětí z domova, nevěra, nalezení důvěry, společné chvíle, stáří. ųivot asi nijak odlišný od mnoha dalších. Tento je ale zobrazen znakem a metaforou v akci realistického herectví. Jedním z velmi výrazných a jasně vypovídajících znaků je hřeben. Muų má svůj hřeben. ųena má svůj hřeben. Česání na frajera, nekonečné rozčesávání vlasů, účes citlivého muže, vzájemné česání a cuchání hřebenů při prvním společném orgasmu, posvátné navrácení hřebenů na svá místa, které si ze vzteku v předchozí hádce vzali...“

Scéna je po většinu představení prázdná: pouze plátno v zadním plánu scény pro promítání rodinných fotografií, papírové bílé lustry nad jevištěm, ve druhé polovině představení se objeví oranųový nafukovací gauč. Jednoduchá scéna je však neustále plná herecké energie. Energie v aktivitě a soustředění herců, energie v jejich vzájemné komunikaci. Dotyk a hra se vzdáleností určují divákovo čtení, anių by padlo jedině slovo. Velký dík!“ (LP)
Následuje večerní off – program v nedaleké litevské lesní sauně s piknikem a typickými litevskými hudebními hity. *Reverzní dveře* na parketu lákají svými tanečními křeacemi k tanci i ostatní.

2. jednání (24. října 2014)

Druhé jednání je nabyto čtyřmi intenzivními setkáními – aneb třikrát Litva a jednou Gruzie. Zásadním se stává to podvečerní:

„**Litevské divadlo Skapishkis** (soubor „Stebul“ a dětský soubor „Ku-k“) s představením **Seasons** pod vedením Vity Vadoklyte, která předvedla skvělou práci s amatérským souborem složeným z výrazně věkově rozdílných členů (od šestiletých dětí přes pubescenty až k dospělým kolem padesáti let). Inscenace je interpretací básní Kristiana Donealitiše a mimo textů básní zaznívají během představení zvukové doprovody, které tvoří herci pomocí svých hlasů, papírových pytlů či plechových bandasek na mléko.

To, co je na této inscenaci obdivuhodné, je vlastně její jednoduchost v jevištních prostředcích a principech režie. Přítomnost všech herců neustále na scéně, kdy nedochází ke složitým pohybům skupiny nebo ke složité mizanscéně, živá hra herců s papírovými pytlí, kterým herci dávají nové významy, snad až fascinovanost herců nad jejich akcí. Ať se zaměřím na celek či na jednotlivce, vidím „herce ve hře“. Herci se baví, jsou v situaci, respektují se navzájem a díky principu „hraní si“ na jevišti tvoří tady a teď zároveň i pro diváka. Jeden z takových momentů: jeden z nejmladších herců (asi 6 let) v rámci přestavby sroluje papír, další na něj položí tak, aby vznikl stůl; avšak během sekundy si všímá, že zbytek scény ještě není připraven. Viditelně ho to rozrušuje, ale hned svou hru rozehrává dál – improvizovaným prostíráním stolu. Zkrátka ví, co se na jevišti děje, co tam dělá on a co bude následovat. Inspirace pro každého, kdo pracuje na divadle nejen s dětmi!“ (LP)

Diskuze s Experty! Přemýšlíme a diskutujeme nad předešlými představeními. Joke Elbers baví Reverzní dveře, kteří ji nepřestávají obdivovat pro její vzornost, bezprostřednost, eleganci a chytrost. Lektorka par excellence!

3. jednání (25. října 2014)

Sobotní dopoledne nám příjemně již náš spřátelený **ruský soubor Galerka (Yekaterinburg Youth theatre-studio)**, který exceluje s inscenací **We'll all be happy one day**.

„Příběh Máši, která nikdy nebyla příliš oblíbená, nebyla moc hezká a měla problémy se svou matkou, které postupně přerůstaly v problémy její vlastní. Systém inscenace spočívá v dynamických změnách nálad a tempa, kdy se střídají Mášiny monology s hromadnými scénami, které vykrešlují Mášiny zážitky z ulice, ze školy, z diskotéky... V inscenaci však nejde jen o epické vyprávění. Přestože je celé představení v původním jazyce a mnoho nám (neznalým ruštině) logicky uniká, máme možnost chytout se divadelních vodítek, které nám příběh přibližují. Mášu po celou dobu pronásleduje hrůza a strach v podobě černé tekutiny, která se množí v zavařovacích

sklenicích. Přítomnost této hrozby graduje ke konci příběhu, kdy nenáviděná matka pije černou tekutinu, která zároveň teče všude kolem a rozlévá se po jevišti až k divákům. Matka umírá.

Je pravda, že dlouhé a naléhavé monology trápení a vzdoru jsou pro udržení pozornosti diváka někdy až příliš. Avšak zároveň mi tane na mysl otázka, zda v momentě, kdy bych rozuměla textu, všem jeho významům a detailům v něm, bych více nemluvila o patosu (který na jevišti osobně nerada vídávám)...?“ (LP)

Ve volných chvílích diskutujeme nejen o zhlédnutých inscenacích, ale o našem blížícím se nedělním představení For Freelance Lover. Vymýšlíme, oprašujeme, inovujeme, rozšiřujeme, vylepšujeme a radujeme se. Po odpolední diskuzi přichází dva litevské kousky a jeden lotyšský. Zítra hrajeme!

4. jednání (26. října 2014)

Divadelní hra se blíží ke konci, ovšem **Reverzní dveře z Brna** nepolevují, naopak se snaží dát do hry co nejvíce ze svého divadelně-českého já.

Dnes je náš den! Dnes hrajeme! Dnes všem ukážeme, co v nás je! My – Sabina Hlubková, Filip Janouch, Klára Jírovská, Jonáš Konývka, Michaela Mikulová, Martin Mohr, Monika Okurková, Lucie Prouzová, Tomáš Pšorn, Anna Votrubová a naše vedoucí a režisérka Kamila Kostřicová – odehráváme první představení **For Freelance Lover** pro účastníky festivalu a s nemenší energií i druhé pro veřejnost. Trochu nás děsí pouhá hodinová pauza mezi reprízami, ale i tu zvládáme bez problémů! Aplausss... Stálo to za to! A rychle z kostýmů, rychle na litevské představení a na večeri do Art muzea, kde na nás čeká závěrečný ceremoniál a vyhlášení, typické litevské speciality, ale i veřejná diskuze o našem představení s Joke, ruským souborem a dalšími. Euforie. Loučení.

Epilog

Proč vždy něco výjimečného musí tak rychle utéct?

Proč vždy po krásném setkání přijde smutné loučení?

Jak krásný pocit předávat si navzájem divadelní um!

Jak hřejivý pocit, že nám někdo fandí a má rád!

Jak krásné vědomí toho, že můžeme být účastní něčeho zcela výjimečného!

Jak moc je třeba poděkovat všem, co nám pomohli k těmto zážitkům?

!DIVADLO MUSÍ CESTOVAT A S REVERZNÍMI DVEŘMI BUDE CESTOVAT STÁLE!

Anna Votrubová,
Lucie Prouzová (LP)
Ateliér Divadlo a výchova

Mimořádné příležitosti pro studenty varhanního oboru JAMU

V letošním roce byl dokončen velkolepý Mezinárodní projekt na stavbu koncertních varhan v jezuitském kostele Nanebevzetí Panny Marie v Brně. Stalo se tak zásluhou nadačního fondu Campianus a iniciátora celé akce P. Jana Martina Bejčka. Dne 29. června se uskutečnilo slavnostní svěcení varhan a od té doby se konalo několik koncertů na tomto vskutku královském nástroji. Zmiňuji se o této věci v Občasníku JAMU proto, že díky vstřícnosti správy kostela má naše

škola možnost zde pořádat koncerty studentů.

Nové varhany jsou třímanuálové s 48 rejstříky. Postavila je světoznámá švýcarská varhanářská firma Hermann Mathis Orgelbau a podle mého přesvědčení se jedná o nejlepší moderní varhany v naší republice s možností interpretace hudby všech stylových údobí. Krásný barokní chrám má výbornou akustiku, díky které vyniknou neschíslné zvukové barevné kombinace. Chránový kůr je dosti prostorný pro

umístění komorního orchestru, takže se zde otevírají možnosti pro sólové koncerty s orchestrem a různá komorní uskupení. Naši studenti i pedagogové tým získávají mimořádnou příležitost koncertovat na tomto vynikajícím nástroji.

Je třeba vyslovit Nadačnímu fondu Campianus a všem, kteří podporovali a přispěli na tento projekt, velký dík za odvahu nutnou k uskutečnění tohoto náročného díla, na které se podařilo získat prostředky i z fondů Evropské unie.

Alena Veselá

Istropolitana projekt 2014

Nikdy nezapomenu na to, co jsem nezapomněl z dvacátého ročníku Istropolitany. Skvělé lidi, fascinující město a tolik divadelních představení, kolik si jen během jednoho týdne člověk může přát.

Tahle Perla na Dunaji (jak si říká každé větší město na Dunaji) mě zkrátka uchvátila. Protože to bylo poprvé, co jsem navštívil nějaký divadelní festival jako porotce, netušil jsem, co se ode mne bude očekávat, a musím říct, že mi ani krátký úvod, který jsme dostali na balkóně v nejvyšším patře Divadelní fakulty VŠMU, příliš nepomohl. Informace, že za pět dnů mám spolu s dalšími šesti lidmi (které vlastně tou dobou ještě vůbec neznám) vybrat z inscenací, které jsem ještě neviděl, ty nejšílenější, nejlepší, s nejlepšími kostýmy, scénou nebo režii, na mne padla jako pohovka, a tak jsem si před prvním představením trochu na jedné schrupl. Hodilo se to, protože první den, kdy jsme se seznamovali s prostředím, se mi nepodařilo dostat se na hotel, takže na všechna představení a společenskou sešlost otevírající ve vši slušnosti a počestnosti festival, jsem tahal krosnu. Zkrátka radost.

Celý týden se nesl, co se týče hektičnosti (a vypávání na různých místech, kde byl zrovna čas), v duchu toho prvního dne. Odpoledne představení, večer zábava (která se stejně vždycky zvrhla /v diskuzi o divadle, samozřejmě/) do brzkých

ranních hodin. Dopoledne snídaně a diskuze o představeních s aktéry a režiséry v angličtině (ať už na horší nebo lepší úrovni /jazykové i diskuzní/), krátká pauza na oběd a znovu. Nevím, nakolik byla představení charakteristická pro oblast, odkud přijela, ale jak už to tak bývá na všech divadelních přehlídkách (což je dáno i charakterem názorů na divadlo jako směsky subjektivních názorů), některá se líbila více a některá méně.

Osobně mne nejvíce zaujalo slovinské představení Ionescových Židli v prostoru zaplněném krabicemi, což nabídlo spoustu podnětů k diskuzi (ke konci už jen mezi jakousi zapálenou a zkušenou ionscoložkou a hlavním představitelům Stařečka, dvaadvacetiletým studentem herectví). Během pěti dnů nás sedm studentských porotců (z Polska, Moldavska, Slovinska, Španělska, Arménie, Slovenska a Česka) mělo za úkol najít společnou řeč (většinou fungovala angličtina) a domluvit se na společných hlediscích, jak určit, koho ocenit. Dali jsme si jediný omezení: ocenit výhradně práce studentů a ne pedagogů. Nebylo to snadné a některá představení, původně vhozená do kolonky „neocenitelná“, jsme museli vytáhnout, znovu přerovnat a zhodnotit (některá i znovu zahodit). Jiné jasné favority jsme odložili do kolonky „bohužel“. Důsledkem tak byla asi tři hodinová diskuze (patnáct minut před vyhlášením jsme vypisovali jména na diplomy), křik, pláč a vyhrožování. A samozřejmě (podle některých názorů

— Záběr z nadvakrát oceněné inscenace Peer Gynt

v některých případech až kontroverzní) rozhodnutí.

Inscenaci Peer Gynt z JAMU jsme ocenili hned ve dvou kategoriích. Za precizní režii (touto dobou snad už definitivně absolventa) Juraje Augustína a za účelně i esteticky fungující scénu Báru Konečnou ze scénografie. Do České republiky putovala i cena za nejlepší kostým vytvářející a podtrhující atmosféru představení (DAMU – Letovisko), ocenění nejlepší představení získala výborná interpretace Beckettových Šťastných dnů a za nejšílenější jsme zvolili performance Blokáda ze Švýcarska. Mezinárodní festival divadelních škol Istropolitana projekt 2014 byl pro mne plný nových zkušeností a zážitků. Bratislava mi ukázala novou perspektivu, jak se dívat na divadlo i na východ slunce. A to se nezapomíná.

Patrik Boušek

Novinky Univerzity třetího věku na DIFA JAMU pro rok 2015

Univerzita třetího věku Divadelní fakulty JAMU zahájila příjem přihlášek pro rok 2015. Přihlášky jsou k dispozici na webové stránce <http://difa.jamu.cz/u3v/>, stejně jako veškeré informace o kurzech. Pro seniory, kteří nemají možnost si přihlášku vytisknout, jsou formuláře připraveny na vrátnici budovy Divadelní fakulty. Cyklus přednášek a exkurzí Jak vzniká divadlo, který prezentují významné divadelní osobnosti, bude v novém roce obohacen o několik atraktivních novinek. Cena zápisného byla snížena z 2.100,- na 1.900,- Kč. Kromě exkurzí do zákulisí třech brněnských divadel je pro seniory připravena také prohlídka Českého rozhlasu Brno a České televize Brno, obě provázené odbornou přednáškou o historii i současnosti těchto budov a institucí. Exkurze měli možnost absolvovat již posluchači současného kurzu, který běží od ledna do prosince 2014. Prohlídku budovy Českého rozhlasu Brno zajišťovala paní Jarmila Růžičková, která zde pracuje již od roku 1979 a byla zaměstnána jako knihovnice, archivářka a asistentka ředitele. Díky jejímu dlouhodobému působení v ČRo byl její výklad ohromně fundovaný a zahrnoval historii brněnského rozhlasu od prvopočátků po současnost. Účastníci exkurze se seznámili také s prostředím fonotéky, zpravodajskou kanceláří či vysílacím a nahrávacím studiem. Českou televizi provedla seniory tisková mluvčí brněnského studia paní Hana Orošová a technik výstupní kontroly obrazu pan Pavel

Crha. I zde posluchače čekal odborný výklad týkající se historie ČT Brno, ale především také technického vybavení instituce. Návštěvníci měli možnost nahlédnout do studia, kde se natáčí např. pořad Dobré ráno nebo Sama doma. Zde, stejně tak jako ve zpravodajském studiu, si mohli vyzkoušet práci s kamerami či čtecím zařízením. V místnostech zvukové a obrazové režie a výstupní technické kontroly se jim dostalo detailního vysvětlení funkcí technických zařízení i činnosti příslušných pracovníků televize. Pro seniory, kteří se do nového kurzu přihlásí, bude realizována také slavnostní promoce s předáváním certifikátů v krásném prostředí auly secesní budovy Divadelní fakulty. Na posluchače bude v příštím roce čekat i ukončení přednáškového cyklu formou esejů, ze kterých obdrží na konci kurzu svázaný sborník.

Divadelní fakulta JAMU se těmito inovacemi snaží držet krok nejen s ostatními univerzitami, které mají vzdělávací programy pro seniory, ale i s Asociací univerzit třetího věku, jejímž je členem a jejichž Valných shromáždění a konferencí se pravidelně účastní. Univerzitou třetího věku na Divadelní fakultě prošlo od jejího založení v roce 2012 téměř pět set posluchačů. Kurzy jsou z velké části stále naplněné a doufáme, že jejich obsazenost zůstane i do dalších let.

Lenka Schubertová

Neslyšící herečky předvedly v inscenaci Časoprostor i své vizuální básně

Ojedinělý zážitek nabídla premiéra inscenace Časoprostor, kterou uvedlo brněnské Studio Marta. Poslední listopadový den se na scéně Divadelní fakulty JAMU odehrál pozoruhodný autorský projekt oboru Výchovná dramatika pro Neslyšící. V režii Zoji Mikotové se v týmové autorské inscenaci představilo šest studentek 3. ročníku bakalářského studia a 2. ročníku magisterského studia zmíněného oboru.

„V této inscenaci se snažíme odbourávat komunikační bariéry mezi slyšícími a Neslyšícími, hledáme souhru mezi vizuálními a audiálními prostředky. Proto významnou roli hrají zvuky i hudba,“ uvedla dramaturgyně neobvyklé inscenace Veronika Broulíková. Jedná se podle ní o pohybově-výtvarnou inscenaci, emocionální výpověď, kde znakový jazyk je řečí i pohybem. „Jevištní znakový projev neslyšících herců je pro slyšícího diváka vizuálním zážitkem, baletem rukou a možností nahlédnout do duše neslyšícího člověka,“ dodala Broulíková.

Hlavními postavami byly výhradně dívky – v tomto případě čtyři neslyšící dívky. Toto kvarteto studentek 3. ročníku bakalářského studia VDN – Výchovné dramatiky pro Neslyšící (Věra Lištvánová, Veronika Mikulová, Nikola Slezáková, Anna Šperková) doplnila studentka 2. ročníku magisterského studia VDN Jolana Chalupová a v epizodní postavě studentka 1. ročníku bakalářského studia VDN Nika Jáňová. Inscenace Časoprostor vypráví o čtveřici dívek a o jejich přáních, pochybách, hledání, o síle fantazie a nutnosti vnitřní svobody.

Co se odehrává v hlavě dívek, které si přivydělávají v kuchyni mytím nádobí? O čem sní, po čem touží a do jakých světů unikají během drhnutí talířů? Kým byly, kým jsou a kým by chtěly být? I takové otázky klade inscenace Časoprostor. „Jazyk Neslyšících, tedy znakový jazyk je vizuální a odehrává se v čase a prostoru. Odtud název. V čase a prostoru se odehrává celý náš život. Jsou však i jiné časy a jiné prostory mimo ty běžné,“ poznamenala režisérka Zoja Mikotová. Součástí inscenace se stala i autorská tvorba akterek v podobě vizuálních básní.

„Novinkou inscenace Časoprostor se stalo využití znakového jazyka nejen v jeho jevištní formě v básních a písních či tanci, ale i v čistě hovorové formě. Tvoří tak emocionální charakteristiku dívek bez stylizační formy, jde o eruptivní výpovědi a doklad mnohotvárnosti znakového jazyka,“ sdělila Mikotová.

Mnoho situací vznikalo podle inscenátorek společným hledáním všech tvůrců. Nebývalou roli hraje v inscenaci Časoprostor výtvarná podoba inscenace. Studentky 1. ročníku magisterského studia scénografie Juliána Kvíčalová, Markéta Šlejmarová, Jana Tkáčová jsou také tvůrkyněmi zajímavě použité animace. Spojení animací a světelného designu zahraničního studenta Barucha Shpigelmana překvapivě rámuje veškeré pohybové dění.

Ateliér Výchovné dramatiky pro Neslyšící uvedl ve studiu Marta od svého vzniku v roce 1992 řadu inscenací, které slavily úspěch i na mezinárodních festivalech. Za všechny lze jmenovat Capricos, Genesis, Bajky a sny, Sem tam, Písně, básně, balady a mnoho dalších.

Luboš Mareček

Osobnosti na HF JAMU

Katedra kompozície, dirigovania a opernej réžie vám s radosťou predstavuje osobnosti, ktoré od tohoto akademického roka zahajujú svoje pôsobenie na Hudobnej fakulte JAMU. Medzi našich pedagógov sa tak zaradili umelci svetového formátu: dirigenti Tomáš Hanus, Jakub Klecker a Rastislav Štúr, či zbormajstri Blanka Juhaňáková a Jan Ocetek. Sme hrdí na fakt, že si za svoje pedagogické pôsobisko vybrali práve našu školu. Tomáš Hanus je jedným z najviac v zahraničí angažovaných dirigentov. Tlieska mu publikum v celej Európe (Deutsche Oper Berlin, Teatro Real Madrid, Finish National opera, BBC Symphony, SOČR...). Dirigent Jakub Klecker sa venuje predovšetkým opernému repertoáru a už od roku 2004

pôsobí v Národnom divadle v Brne. Spolupracuje aj s ďalšími opernými divadlami v ČR a tiež s Filharmóniou Brno, s ktorou realizuje symfonické koncerty doma i v zahraničí. Rastislav Štúr je v súčasnosti hlavným dirigentom Opery Slovenského národného divadla a stálym hosťujúcim dirigentom Slovenskej filharmónie. Spolupracuje s mnohými orchestrálnymi telesami (Moskovská filharmónia, pražský FOK, ČNSO, San Paolo Symphony Orchestra...) a opernými divadlami po celom svete. Najznámejšia slovenská zbormajsterka Blanka Juhaňáková spolupracuje počas svojej kariéry s najvýznamnejšími svetovými dirigentmi (Claudio Abbado, Zubin Mehta, Fabio Luisi, Piere Boulez...). Dlhé roky stála na čele Slovenského

filharmonického zboru, ktorý pod jej vedením upevňoval svoju kvalitu a stal sa celosvetovo vyhľadávaným zborovým telesom. Jan Ocetek je druhým zbormajstrom Českého filharmonického zboru Brno a držiteľom viacerých ocenení poroty za vynikajúci dirigentský výkon. Predstavil sa na mnohých zahraničných koncertných pódioch. Nie je bez zaujímavosti, že Tomáš Hanus, Rastislav Štúr, Blanka Juhaňáková a Jan Ocetek sú zároveň absolventami JAMU a po úspešných koncertných sezónach sa opäť vracajú na našu školu, tentoraz v pozícii pedagógov, aby nadobudnuté skúsenosti odovzdali nastupujúcej generácii koncertných umelcov.

Gabriel Rovňák

Svátek smyčců

Spolek přátel hudby při Filharmonii Brno uspořádal 21. října v Besedním domě komorní večer nazvaný Svátek smyčců. Vystoupilo na něm Janáčkovo kvarteto (Miloš Vacek, Vítězslav Zavadilík, Jan Řezníček a Břetislav Vybíral), které předneslo Janáčkův 2. smyčcový kvartet Listy důvěrné a ve spolupráci s houslistou Bohuslavem Matouškem, hrajícím tentokrát na violu, smyčcový kvintet Es dur op. 97 Antonína Dvořáka. Interpretace obou skladeb odpovídala plně názvu Svátek smyčců, ovšem onen název se vztahoval ještě k jedné záležitosti: celý večer byl „utajenou oslavou“ devadesátin předního brněnského violisty, někdejšího profesora hry na tento nástroj na JAMU, Jiřího Kratochvíla.

Jiří Kratochvíl, zvaný všemi svými žáky a přáteli důvěrně „Kráta“, se narodil v týž

— Svátek smyčců: (zleva) prof. Alena Veselá, prof. Adolf Sýkora a jubilant prof. Jiří Kratochvíl. —

den jako Bohuslav Martinů, tedy 8. prosince, avšak o 44 let později, v roce 1934 v Ivančicích. Vystudoval hru na violu na brněnské konzervatoři a ještě v době studia v roce 1947 se stal členem smyčcového kvarteta, které prokázalo takové kvality, že od roku 1949 smělo nést

název Janáčkovo kvarteto. Jiří Kratochvíl byl členem tohoto kvarteta plných 42 let a prožil s ním tedy dobu největší slávy, kdy těleso vystupovalo ve všech světadílech a získávalo ta nejvyšší ocenění. Pouhých pět let po něm se stal sekundistou Janáčkova kvarteta Adolf Sýkora, který na zmiňovaném říjnovém koncertě pronesl – po zdravici předsedkyně Spolku přátel hudby, bývalé rektorky JAMU Aleny Veselé – osobně laděný proslov, v němž zavzpomínal na společné zážitky i umělecké výkony.

Oba umělci, Jiří Kratochvíl i Adolf Sýkora, se od devadesátých let stali pedagogy JAMU, na níž vychovali řadu vynikajících absolventů. Jedním z nich je violista Petr Pilát, který se onoho večera zúčastnil jako Kratochvílův žák také a je přítomen i v našem Občasníku svými fotografiemi protagonistů.

Jindřiška Bártová

Alena Veselá – Z rejstříků paměti

Our member, the distinguished organist Alena Veselá, has published a fascinating volume of reminiscences from her life as a performer and academic. She was born in Brno on 7th July 1923 and studied organ with František Michálek (1895–1951) at the Conservatory in Brno from 1942–47, going on to the Janáček Academy from 1947–1951. Her talents both as organist and harpsichordist soon achieved recognition at home with increasing demands as a recitalist—but increasingly the organ took precedence and invitations to play abroad began with concerts in Belgium in 1960 followed by her first British engagement in 1963 and Russia in the following year to be followed later with invitations to Canada and America.

She gave the Czech premieres of the organ concertos of Populenc and Hindemith as well as many by fellow Czech such as Miloš Ištvan, Jan Novák and Petr Eben, with several works dedicated to her. Academically she has taught at Janáček Academy and served there as Chancellor and Rector. Her book of 144 pages and 44 well selected photographs and documents makes most interesting reading, covering her early life, family

and studies, concerts and visits to many foreign countries, the organ music of Petr Eben, her years on the staff of the Janáček Academy (JAMU) with interesting observations of the life there under the totalitarian régime, a chapter on Rudolf Firkušný and other aspects of Brno musical life. Among the many delightful photographs is one of her with Queen Elisabeth and Václav Havel. This is a charming and well observed vignette of long life in the service of music, the organ in particular and nurturing those who follow. I am only sorry to have record that it is only in Czech and so of limited availability to many of our members. Let me end by offering belated but sincere congratulations to Alena on her nineties birthday last July.

Graham Melville-Mason

(Článek od známého muzikologa Grahama Melville-Masona nazvaný Alena Veselá – Z rejstříků paměti vyšel v červenci roku 2014 v newsletteru mezinárodní Dvořákovy společnosti / The Dvořák Society for Czech and Slovak Music/, jejímž prezidentem je Jiří Bělohávek.)

Čtyři zastavení s Milošem Kročilem

Konec léta 1982

Zkouška hry J. Haška, Z. Hedvábného a Miloše Hynšta Josef Švejk aneb Veliká doba žádá veliké lidi.

Pan režisér Hynšt aranžoval scénu v hospodě, do které posléze vstupuje Švejk (skvělý Jiří Tomek) se slavnou větou „Hospodo, jedno černý, ve Vídni mají smutek“. Za zpěvu celé hospody jsme, tři mladinké herečky, momentálně v rolích lehkých děv, tančily kankán

a pak jsme měly bavit štamgasty. Na mě vyšel Miloš Kročil, kterého pobavilo, že se stydím sednout mu na klín. Nu ano, bylo to tak... Na každé zkoušce si ze mě dělal legraci, samozřejmě své drobné sarkasmy skrýval za masku něžného šeptání děvě, která se o něj měla čile zajímat. Vydrželo mu to do první oblékané zkoušky. Josef Jelínek nás všechny odvážně oblékl do jégrova prádla, jednoduchého, takového toho overalu, s nitěnými knoflíky

až ke spodním partiím. Na ty jsme si pak odívali znaky postav, které jsme hráli, ale často jsme byli na jevišti jen v nich. My jsme si vymohly aspoň stuhly do pasu, ale pánům by, pravda, nepomohla ani tato postava modelující vychytávka. Dodnes vidím kolegy, jak bezradně stojí v pracáku na jevišti a rozhodně se nedá říci, že by z nich číselo mužské sebevědomí. /Když uvážím, v čem všem (a bez čeho všeho/ dnes herci hrají...).

Zima 1993

Těžko si lze představit nesourodější společnost: Jana – která se jako šestnáctiletá (zfalšovala datum narození) zúčastnila bitvy u Sokolova a s naší jednotkou osvobodila Československo, Věra – uznávaná lékařská kapacita v oboru imunologie, Jan – senzibil a léčitel, Jarka – pomocnice v domácnosti, Pavel - doktor filozofie, Miloš – herec... Přesto jsme se nepravidelně, ale s nadšením scházeli. Milošovi všichni říkali buď Milošek (ti dříve narození) nebo pan Kročil (ostatní). Chodil vždy včas, ale brzy odcházel. Měl raději ty, se kterými hodiny diskutoval o životě současném, minulém i budoucím, jen pro sebe. Tentokrát se nezvykle opozdil. Padal déšť se sněhem, foukal vítr. Když konečně dorazil, slavnostně přednesl omluvu. „Musel jsem čekat na další autobus. Moje žena vám

posílá koláč – hraběncin řez – a kladla mi na srdce, abych ho nepomačkal. A v těch prvních dvou bylo strašně moc lidí... Jo a ten tácek mám přivést Marii zpátky.. “

Jaro 2009

Vedli jsme vášnivou diskusi o problému recitativnosti Shakespearových veršů v českém překladu, o pozůstatku starého rapsodického přednesu, který přejalo kdysi divadlo. Miloš tvrdil, že jistou nepřírozenost bude slyšet v hereckém projevu u blankversu vždycky, já jsem hájila formu i herecký projev. Diskuse skončila po jeho prohlášení: „Takoví Italové se na blankvers vykašlali a hrají Shakespeara v próze. Ale pro studenty je to dobrá škola, tak jim Romea a Julii předhod. Ať si užijou! Ale neotravuj s klasikem a přečti už konečně tu poslední verzi Na počátku bylo slovo.“ (První skriptu Miloše Kročila, která vydala JAMU v roce 2010)

— Miloš Kročil —

Podzim 2014

Slunce sice nevyšvitlo, ale byl jasný den. Krajina laskavě ukazovala všechny podzimní barevné kreace. Lidé v Uherském Brodě procházeli rozkopaným Masarykovým náměstím jako v jakýkoliv jiný všední den. Ve výloze knihkupectví viselo parte. V kostele Neposkvrněného početí Panny Marie ležela otevřená rakev...

Sylvia Talpová

Výstava s performancí

Výstava Noise/CAT zakončila sérii workshopů Kostým v umění podpořených z finančních prostředků ESF. Garanty výstavy byly doc. MgA. Marie Jirásková, Ph.D. a doc. MgA. Jana Preková. V průběhu dvou akademických roků byli pozváni umělci napříč celým spektrem uměleckých oborů. Od performance přes módní design až k divadelnímu kostýmu. Výstava probíhala ve všech prostorách dramatické laboratoře Divadla na Orlí. Studenti zde prezentovali vybrané záznamy, fotografie a objekty z workshopů. V atriu a ve foyer divadla byly promítány ukázky z jednotlivých workshopů doplněné instalací velkoplošných fotografií kostýmů. V první části interaktivní instalace NOISE byly objekty aranžované v prostoru sálu. Instalovány byly vybrané kostýmy, které studenti postupně zabydlovali, a vznikla tak performance, při které probíhala interakce mezi divákem a performerem.

Druhou částí výstavy CAT byly ukázky vybraných projektů práce se světlem, zvukem, kostýmem, akcí a prostorem vedených Yaronem Abulafiou. Tyto performance byly výsledkem procesuálního zkoumání. Výstavou a performancemi byl zakončen projekt třinácti dílen Kostým v umění, který měl studentům přinést především seznámení se s tvorbou umělce a pochopení procesu vzniku uměleckého díla. Tyto poznatky by měli v budoucnu studenti aplikovat do vlastní umělecké tvorby. Průběžně byly workshopy prezentovány současně s rozšířeným průřezem tvorby ateliéru scénografie na výstavě Salon české scénografie 2013, Brno, Reduta / 21. 11. – 6. 12. 2013 a Salon české scénografie 2014, Praha, České centrum / 1. 4. – 2. 5. 2014

Marie Jirásková

Workshopy vedli významní čeští a zahraniční lektori:

- Jennifer Helia de Felice:** Umění performance 17. 9. – 23. 9. 2012
- Petr Nikl:** Kostým jako hra 28. 1. – 3. 2. 2013
- Tereza Rullerová:** The Rodina Videomapping 12. 6. – 14. 6. 2013
- Ilona Németh – Maďarsko:** Identita prostoru 16. 9. – 20. 9. 2013
- Tomáš Ruller:** AKCE – REAKCE/ INTER – AKCE 3. 10. – 6. 10. 2013
- Veronika Bromová:** Blázen jsi ve své vsi 12. 10. – 16. 10. 2013
- Dorota Sadovská:** Tetování, malba a instalace 12. 11. – 16. 11. 2013
- Simona Rybáková:** Kostým ve filmu a opeře 2. 2. – 7. 2. 2014
- Kamila Polívková:** Scénická a kostýmní realizace 3. 3. – 8. 3. 2014
- Tereza Vlčková:** Inscenovaná fotografie 26. 9. – 27. 9. 2014
- Marek Cpin a hosté:** Divadelní kostým a fashion design 16. 9. – 20. 9. 2014
- Martina Zwyrtk a hosté:** Event 3. 6. – 8. 6. 2014
- Kamila Polívková:** Práce v týmu 2. 9. – 5. 9. 2014
- Vladimír Novotný:** Dramaturgická antropologie 30. 9. 2014
- Martin Mrskoš:** Kreativní myšlení 29. 9. 2014

Zahraniční:

Yaron Abulafia: Scénografie, kostým a světlo
15. 6. – 19. 6. 2014 a 2. 10. – 5. 10. 2014

Výstava s performancí: Noise/Cat, HDL Divadlo na Orlí, Brno / 2. 10. – 5. 11. 2014

Filmová škola na Tesáku

Na konci října se v rekreačním středisku Tesák v prostředí Hostýnských vrchů uskutečnil společný filmový workshop obou fakult Janáčkovy akademie múzických umění v Brně a Fakulty multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Cílem akce bylo navázat kontakty nejen mezi fakultami, ale také mezi studenty, neboť se JAMU a FMK UTB oborově velmi dobře doplňují. Ze Zlína přijeli režiséři, kameramani, zvukaři, střihači a produkční, z Brna herci, scenáristé, výtvarníci a komponisté.

První den se zhruba třicet studentů rozdělilo do tří štábů a vedoucí workshopu režisér Tomáš Hubáček zadal úkol: natočit krátký hraný hororový film. Tvůrčí proces začal burzou námětů, během které se mluvilo o nápadech, které

se po odpoledních obhlídkách areálu a přednášce o principech hororu v hlavách účastníků zrodily. Sympatické bylo, že se do diskuse zapojovaly i profese, od kterých se přínos v této fázi vzniku nečekal.

Režiséři pak se scenáristy zvolené náměty rozpracovávali do scénářů. Neven při tomto procesu jim byli k dispozici odborníci z obou univerzit, kteří byli ochotni konzultovat filmy ve všech fázích vzniku, ale také ve volných chvílích přednášeli o různých aspektech filmové tvorby. Kromě zmíněného Tomáše Hubáčka se studentům věnovali režisér Tomáš Binter, dramaturg Jan Gogola st., scenárista Marek Hlavica, mistr zvuku Pavel Hruša, režisér Jiří Vanýsek, hudební skladatel Zbyněk Matějů a multimediální a konceptuální umělec Richard Fajnor.

Když byly hotové scénáře, začalo se točit. Jelikož se zázemí nacházelo uprostřed

fotogenické podzimní krajiny, štáby přirozeně tihly k natáčení v exteriéru. To však komplikovaly teploty kolem čtyř stupňů a vytrvalý déšť. Natáčet se ale muselo. A to jak ve dne, tak v noci. Během střihu se pak k práci připojili komponisté z Hudební fakulty JAMU, kteří pro filmy složili originální filmovou hudbu. Postprodukce probíhala doslova do poslední minuty. Celá akce pak vyvrcholila slavnostní premiérou tří zbrusu nových filmů za přítomnosti představitelů obou univerzit.

Přínosem filmového workshopu nebylo jen vytvoření nových kontaktů a příslibu budoucí spolupráce. Jakožto účastník a autor scénáře jednoho z filmů jsem měl možnost dívat se „kolegům pod ruce“, vyzkoušet si řadu jiných filmových profesí a okusit týmovou práci pod tlakem a ve ztížených podmínkách. A také natáčet v pět ráno v dešti při dvou stupních a nestěžovat si.

Matěj Randár

Má první janáčkovská role

Píše se rok 2014 a já ve svých 22 letech poprvé zpívám v rámci studia zpěvu na Janáčkově akademii múzických umění v Brně roli lišky Bystroušky z opery Příhody lišky Bystroušky od Leoše Janáčka. Když jsem poprvé slyšela záznam této opery, dílo mě velmi nadchlo. Připadá mi naprosto originální, jak je vyjádřena prostá lidová každodenní mluva chytlavou melodií propojenou s orchestrálními barvami. Když jsem se postupně s rolí seznamovala, začínala jsem vnímat její vývoj.

Na začátku je Bystrouška chycena starým revírníkem a odnesena k nim na dvorek. Zde ji pozorujeme jako velký živel, sice je trýzněna kluky, ale poté dokáže všechny slepice chytře přesvědčit o nadvládě jejich kohouta a podaří se jí vysmeknout, záhy sníst všechny slepice a předtím, než ji revírník potrestá, uprchnout. Poté vyžene jezevce z jeho vlastní nory a sama ji obydli. Následuje osudové seznámení v letní noci a zamilování se do lišáka Zlatohřbítka, které vyvrcholí svatbou. Ve třetím jednání se

— Aneta Ručková jako Bystrouška —

posuneme v ději, Bystrouška se Zlatohřbítkem mají malá liščata a řeší „rodičovské“ starosti ve zvířecím světě. K závěru je pak liška zastřelena pytlákem Haraštou, který z jejího kožichu nechá udělat pěkný rukávník pro svou nevěstu. Postarší revírník, kterého přepadne v lese spánek, po procitnutí spatří malou lišičku, která jako by mamince z oka vypadla. Při tomto pohledu mu vytane na mysl věčný koloběh přírody a pocit míru v duši. Po pěvecké stránce je to pro mě také něco nového. Myslím si, že velmi důležitá by měla být zřetelná výslovnost. V našem provedení se snažíme (dle přání dirigentky Nikol Kraft) zpívat texty podle nové kritické edice Lišky Bystroušky – Universal Edition, která je editována muzikologem Jiřím Zahrádkou. V této verzi by měly být vyřešeny problémy s textem a libreto by mělo odpovídat Janáčkově intenci. Jedná se tedy o drobnosti, které často souvisí se zamýšlenou zvukomalbou nebo charakterem postav. Jinak se tedy setkávám s velkým rozpětím intervalů a častým střídáním rytmických hodnot, které ovšem vycházejí z rytmu daného slova. Člověk si na to časem zvykne a poté se s tím sžije. Jinak mě práce s režisérem Davidem Křížem velmi baví. Určitě je zde trošku rozdíl – jsem zvyklá zpívat klasické mladé ženské postavy z oper, jako například Bastienku z opery Bastien a Bastienka od W. A. Mozarta, kterou jsem ztvárnila ve studentském představení v rámci mého studia na Janáčkově konzervatoři a gymnáziu v Ostravě. V tomto případě se musím ztotožnit se zvířecí rolí. V podstatě je záměrem, aby se prolínala zvířecí, ale v některých momentech i lidská podstata. Určitě je to tedy i po herecké stránce velmi přínosné. Takže kdybych to měla shrnout, tak jsem velmi vděčná, že si tuto roli mohu v rámci Komorní opery JAMU nastudovat a zazpívat. Je to pro mě skvělá zkušenost a byla bych moc ráda, kdyby toto příjemné setkání se schovankou z jezerské myslivny alias Bystrouškou nebylo naposledy, ale mohla bych si ho ještě někdy/někde v budoucnu zopakovat.

Aneta Ručková

studentka 3. ročníku oboru zpěv
u doc. Jaroslavy Janské na HF JAMU

A tak som stretol realitu

Človek pomaly dokončuje školu a veľmi rýchlo začína premýšľať, kde spláší peniaze, aby mal zajtra kde spať, čo jesť, aby sa niekoľko ďalších nasledujúcich mesiacov mohol naplno venovať ďalšiemu projektu.

Mladí divadelníci sa stretávajú s divadelnou prevádzkou, so svetom, v ktorom v našich podmienkach divadlo vzniká. Niečo im polichotí, mnoho vecí vydesí. Chceme na túto hru pristúpiť? Chceme sa infiltrovať a začať zmenu zvnútra? Nevidíme v tom potenciál, a tak sa radšej dištančujeme a vytvoríme vlastný svet s vlastnými zákonitosťami a zásadami?

Mal som sny a predstavy, navštevoval som JAMU. A potom som niekde medzi Brnom, Zlínom a Pardubicami stretol vyškerenú realitu v stredných rokoch s vyštrbeným úsmevom. Podľa postoja, seba-vedomia a pohľadu by som ju odhadol na dosluhujúcu prostitútku, ktorá každému dala, ale nie každý mal z toho pôžitok. Mnohých to odradilo natoľko, že na tento druh potešenia zanevrel tak, že to s inou ženou už nikdy ani neskúsia.

Človek by chcel mať rodinu, chcel by niekde bývať a občas niečo zjesť. Vedieť, že to, čo robí, má zmysel a že to, že to má nejakú hodnotu, si nemyslí len on. Chce žiť a pracovať vo svete, ktorý sa bude riadiť pravidlami a zásadami, ktoré sú blízke tomu jeho svetu, ak nie úplne totožné. V skratke povedané – je divadelník, človek normálny, až bežne šedý s priemernými až podpriemernými potrebami.

Pracovať v skupine ľudí, workoholikov, ľudí so zápalom, s podobným videním sveta, cítením a potrebou robiť divadlo. Mať priestor, pracovné zázemie, dostatok času na poctivú prácu. Byť za to, čo robím, aspoň minimálne finančne ohodnotený, a to len z jediného dôvodu – aby to človek mohol robiť naplno a nezdržovať sa zháňaním peňazí v iných svetoch. Mať divácke zázemie, aby naša práca mohla pretrvávajúť a vyvíjať sa, čo bez repríz možné nie je. To je to jediné a to najviac – o čo ťa, bože, prosíme. O trochu práce a trochu pláce. Amen.

Asi to o ničom inom nebude. Človek končí školu a jediné, čo musí urobiť je – sa rozhodnúť. Bude hosťujúcim režisérom? Bude bojovať o angažmá? Usilovať o vlastný súbor s originálnou poetikou? Chce byť umeleckým šéfom v existujúcom divadle? Živiť sa inak a mať divadlo naozaj „len“ ako hobby? Stať sa teoretikom?

Príležitostným divadelníkom? Učiť? Živiť divadlo, či živiť sa divadlom? Ak sa človek rozhodne, neznamená to, že vyhral, ale aspoň vie, za čo bojuje. Vie, či vyhráva alebo prehráva. Asi...

Škola nás nepripraví na to, keď nás publikum neprijme. Nenaučí nás rozpoznávať, či to, čo sme urobili, je hodnotné a ešte si to nenašlo svojho správneho diváka, alebo to, že to divák odmietol, je tým pravým znamením, aby sme tento svet opustili alebo sa aspoň vydali iným – bože, dopraj nám to – správnym smerom. Divadlo je umením okamžiku. Ak si predstavenie nenájde diváka teraz a v tejto chvíli, prežije v tom lepšom prípade pár mesiacov, často menej. Nie je možné, aby čakalo ako obraz maliara na svoje publikum niekoľko rokov, desaťročí či storočí. Nie, že by to bolo tomu dávno spráchnivenému maliarovi niečo platné. Ale má v živote aspoň iskierku nádeje, že si dieľo na recipienta počká. U divadla to tak nefunguje. Buď osloví diváka dnes alebo zmizne do zabudnutia. Človeka až mrazí, koľko geniálnych predstavení svet nikdy nemal možnosť spoznať len kvôli tomu, že boli hrané v nesprávny čas na nesprávnom mieste, pre nie tých správnych ľudí. Nepomôžu ani kritiky a recenzie. Ak sú negatívne – nesúhlasíme, ak sú pozitívne – považujeme ich za správne.

Jediným kritériom je náš pocit. Nie či je dielo dobré. To nedokážeme objektívne posúdiť. Ale dokážeme si vypočítať, či sme do toho naozaj vložili všetko, čo sme mohli, či sme do toho investovali toľko času, úsilia a lásky, koľko si to zasľúbilo. Ak nie, môžu byť kritiky najhonosnejšie a my nesmieme byť spokojní. Ak áno a kritika, ľudia nás odmietnu, môžeme zotrvať, čakať, môžeme skúsiť hľadať svojho diváka. Čítať a počúvať kritiku a medzi riadkami sa snažiť odčítať, prečo naše dielo nezapôsobilo, prečo obišlo dušu a ducha diváka. Je to ale ťažké, pretože negatívne ohlasy nesmú mať priamy vplyv na dielo samotné. Vyplniť všetky pripomienky a názory kritiky by pochovalo zaživa aj ten najdokonalejší výtvor. Nech by bolo dielo akékoľvek, vždy potrebuje len jedného autora.

„Mnoho psů zajícova smrt.“ Nuž, realita moja najkrajšia! Len čo sa trošku vydýcham, hneď môžeme opäť zaliezť spolu pod perinku...

Juraj Augustín,
študent činohernej réžie
v poslednom roku štúdia

Životní jubilea 2015

leden

Král Jan doc. MgA.

únor

Dlouhý Dan doc. Mgr. MgA.

Hollý Vladimír doc. MgA.

Jarešová Ivana Mgr.

Horáčková Květoslava doc.

Michálková-Slimáčková Jana Mgr. Ph.D.

březen

Černá Ilona

Alexander Petr

Doubrovová Jindřiška

Kaloušková Božena

Mayerová Eva Ing.

Vondráčková Jana Ing.

Hlavenka Patrik

Rajnohová Alice MgA.

Siažíková Kateřina

Litterová Hana MgA.

Štěpánek Jan Mgr.

duben

Willi Barbara prof. Ph.D.

Drápelová Dana Doc. Mgr.

Kolegar Jan doc. Mgr.

Oslzlý Petr prof. Mgr.

Hálek Ivan doc. Ing. CSc.

květen

Jelínek Miloslav prof. MgA.

červen

Talpová Sylva doc. Mgr.

Kloudová Zdenka

Mysliveček Martin prof.

Spílka Vilém MgA.

Hajn Tomáš Mgr.

Z nových knižních přírůstků Knihovny JAMU

De Botton, Alain: Umění jako terapie. 2014.

Duval, Jean-François:

Bukowski a beatníci. 2014.

Dvořák, Jan:

Edice Divadlo 1961–1970. 2014.

Chutnik, Sylwia: Kapesní atlas žen. 2014.

Honsová, Petra:

Jiří Hálek a Jiřina Třebická. 2014.

Jordan, Hanuš: Orbis cirkus. 2014.

Just, Vladimír: Faust jako stav zadlužení. 2014.

Kadeřábek, Rudolf: Talich a ti druzí. 2014.

Kundera, Milan: Zahradou těch, které mám rád. 2014.

Vassalli, Sebastiano: Noc komety. 2014.

V katalogizačním záznamu v katalogu najdete u mnoha knih obálky a obsahy (formát pdf).

Nové přírůstky do fondu na adrese:

<http://dokumenty.jamu.cz/knihovna/rss/>.

O novém klubu *MusicLab* pod Hudební fakultou JAMU

Jak vás napadlo si otevřít klub zrovna pod Hudební fakultou?

Hudobný klub sme si chceli otvoriť dlhú dobu. Vedeli sme, čo brnenskej klubovej scéne chýba, a keďže sme obaja hudobníci, chceli sme vytvoriť najmä klub pre hudobníkov. No a kde je lepšie miesto na otvorenie takého klubu než pod Hudebnou fakultou JAMU. Ale teraz vážne – je to veľká zhoda náhod, že sa tento priestor uvoľnil, práve keď sme hľadali miesto pre náš klub. Nebolo to však jednoduché a sme veľmi radi, že sa to podarilo.

Jak jste spokojeni s dosavadním vývojem?

Ľudia k nám chodia a v ich podvedomí sa Ottoman mení na Music Lab! Sme radi, že náš zámer verejnosť takto prijala. Začiatky sú vždy ťažké, no vďaka našej usilovnej práci a pomoci ľudí z nášho okolia môžeme povedať, že sme s prvým mesiacom veľmi spokojní.

Když jste šli do realizace klubu, tak jste měli určité představy o tom, jaké to bude. Vyskytlo se něco, co vás vyloženě překvapilo?

Mali sme rôzne plány, čo v labáku chcem zrealizovať. Niečo sa podarilo a niečo nie. Posledné leto sme strávili zavretý v sklepe JAMU a premieňali ho na Music Lab. Bol to viac než trojmesačný proces, pri ktorom sme narazili na množstvo problémov. Od pokazenej kanalizácie cez

— Jakub a Dominik z MusicLabu —

vymalovanie celého priestoru a diskusie nad grafickými návrhmi našich dizajnérov až po negociovanie podmienok s obchodnými partnermi, bývalými nájomcami a JAMU, sme sa každodenne stretávali s množstvom problémov. Jedna vec, ktorá nás však doteraz neprestáva prekvapovať, je prístup niektorých ľudí, ktorý nás, aj napriek tomu, že labák funguje, berú podobne ako bývalých nájomcov, teda ako zbytočnú záťaž. To nás naozaj mrzí.

Pro koho je váš klub určen a co těmto návštěvníkům nabízíte?

Lab je určený pre všetkých! To je sila nášho klubu. Nešpecifikujeme sa na jeden hudobný štýl, na určitú vekovú skupinu, či len na hudobníkov, alebo jazzmanov. Čo však môže najviac špecifikovať našu cieľovú skupinu, je určite hlad po kultúre a po príjemnom priestore pre všetkých. Snažíme sa prinášať rôznorodosť a experimenty nielen na poli hudby, no jedna vec, čo nás určite vyznačuje od konkurencie, je naša otvorenosť. Music Lab je otvorený kultúrny priestor, to znamená nielen to, že sme otvorený ako skúseným kapelám, tak začínajúcim zoskupeniam, ale aj to, že naše priestory môže kedykoľvek využiť ktokoľvek a na čokoľvek. Pre študentov JAMU to znamená najmä to, že náš sál je pre nich, spoločne s jeho vybavením, pripravený vtedy, keď potrebujú skúšať na nástroj, s novým projektom, či nacvičovať na nejaký gig. Stačí sa ozvať. Pre všetkých jamákov máme navyše v Labe zľavu 10 % na všetko a kafe len za 22 Kč.

Na co byste nalákali dámy a na co pány?

Na piktoqramy našich toaliet.

Budeme vás reálně vídat za barem?

Kto už v Labe bol, určite si všimol, že s bratom v bare trávime väčšinu svojho času a občas sa vyskytneme aj za barom.

Jak si rozumíte coby bratři ve stejné práci? Máte každý svoji danou pozici nebo se spíše doplňujete?

Sme bratia a zároveň najlepší kamaráti. Raz za čas sa síce chytíme, no to u bratrov nie je nič neobvyklé. Prácu sme si rozdelili aspoň dovedy, kým sa nám podarí bar poriadne zabehnúť, inak by sa to určite nedalo všetko stíhať.

Pavla Hrubšová

Autoři Občasníku 2014/III–2015/I:

BcA. Juraj Augustín – student činoherní režie DIFA JAMU

prof. PhDr. Jindřiška Bártová – vedoucí Katedry hudebních a humanitních věd HF JAMU

Patrik Boušek – student 3. ročníku oboru Divadelní dramaturgie

Prof. PhDr. Václav Cejpek – prorektor JAMU

Doc. Mgr. Petr Francán – předseda AS JAMU

Doc. MgA. Marek Hlavica, Ph.D. – proděkan DIFA JAMU pro umělecké a komunikační programy fakulty

BcA. Pavla Hrubšová – Hudební produkce, HF JAMU

MgA. Blanka Chládková – proděkanka DIFA JAMU pro rozvoj fakulty a zahraniční vztahy – Ateliér divadelního manažerství a jevištní technologie

Leoš Janáček – patron JAMU

MgA. Marie Jirásková, Ph.D. – vedoucí Ateliéru světelného designu

BcA. Janika Kolářová – tajemnice Studia Marta

Mgr. et Mgr. Radka Kunderová, Ph.D.

– vědecká pracovnice DIFA

Mgr. Luboš Mareček, specialista pro vnější vztahy – rektorát JAMU

Doc. Mgr. ArtD. Daniel Matej – Výzkumné centrum HF JAMU

Prof. Ing. MgA. Ivo Medek, Ph.D. – rektor JAMU

Mgr. Jana Michálková-Slimáčková, Ph.D.

– pedagog HF JAMU

doc. MgA. Martin Opršál – vedoucí katedry KBN na HF JAMU

Prof. MgA. Jindřich Petráš – děkan HF JAMU

MgA. Kateřina Polášková – tajemnice MSLJ, HF JAMU

BcA. Matěj Randár – student DIFA JAMU

MgA. Gabriel Rovňák – Hudební umění, doktorský studijní program

Aneta Ručková – studentka 3. ročníku oboru zpěv u doc. Jaroslavy Janské na HF JAMU

Mgr. Lenka Schubertová – děkanát DIFA JAMU

Mgr. Helena Spurná, Ph.D. – Katedra divadelních, filmových a mediálních studií, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Doc. MgA. Zbyněk Srba, Ph.D. – děkan DIFA JAMU

MgA. Tomáš Studený – pedagog HF JAMU

Prof. PhDr. Miloš Štědroň, CSc. – hudební skladatel, vědec a pedagog

BcA. Jan Škubal, zvukař, pedagog – Divadelní studio Marta, DIFA JAMU

Doc. Mgr. Sylva Talpová – Ateliér muzikálového herectví

Profesorka Alena Veselá – emeritní rektorka JAMU

MgA. Vítězslav Větrovec – Dramatická umění, doktorské prezenční studium 4. ročník

MgA. Ondřej Vodička – tajemník DIFA JAMU

BcA. Anna Votrubová, BcA. Lucie Prouzová – Ateliér Divadlo a výchova

Občasník JAMU 2014/III–2015/I
Redakčně připravil Luboš Mareček
E-mail: marecek@jamu.cz

Grafická úprava a sazba:
Donato, Šaracova 2, Brno

Tisk: Ediční středisko JAMU